

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2025/26:AU9

Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, arbetsmarknadspolitiska program och insatser, Arbetsförmedlingens uppdrag och roll samt utformningen av arbetslöshetsförsäkringen.

I betänkandet finns 14 reservationer (S, V, C, MP) och fyra särskilda yttranden (SD, V, MP).

Behandlade förslag

89 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet7

 Arbetsmarknadspolitiska program och insatser17

 Granskning och kontroll av insatser25

 Ungas etablering på arbetsmarknaden29

 Arbetsförmedlingen34

 Samhall.....42

 Äldres villkor i arbetslivet46

 Arbetslöshetsförsäkringen52

Reservationer59

 1. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (S)59

 2. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (C)60

 3. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (MP).....61

 4. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (S)62

 5. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (V).....63

 6. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (C)64

 7. Granskning och kontroll av insatser, punkt 3 (S)65

 8. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (S)66

 9. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (C).....68

 10. Samhall, punkt 6 (S).....69

 11. Samhall, punkt 6 (C).....70

 12. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (S)71

 13. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (C)72

 14. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (MP)73

Särskilda yttranden75

 1. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (V)75

 2. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (MP).....75

 3. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (V)75

 4. Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (SD).....76

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag77

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2677

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1–3,
 2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S),
 2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S),
 2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S),
 2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S),
 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 12,
 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 21,
 2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP) yrkande 3,
 2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD) yrkande 2,
 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 32,
 2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 10 och
 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 9 och 25.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S),
 2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S),
 2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S),
 2025/26:1570 av Heléne Björklund (S),
 2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkandena 1–3,
 2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14,
 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt
 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 2–4, 6 och 7.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (C)

3. Granskning och kontroll av insatser

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:253 av Nima Gholam Ali Pour (SD),
 2025/26:1225 av Johan Andersson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt
 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 74 och 87–90.

Reservation 7 (S)

4. Ungas etablering på arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1196 av Magnus Resare (M) yrkande 4,

2025/26:1806 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2025/26:2437 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3258 av Camilla Brunsberg (M) yrkandena 1–4.

5. Arbetsförmedlingen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:252 av Martin Westmont (SD),

2025/26:1061 av Peder Björk m.fl. (S),

2025/26:1569 av Heléne Björklund m.fl. (S),

2025/26:1571 av Heléne Björklund m.fl. (S),

2025/26:1728 av Lili André och Camilla Rinaldo Miller (båda KD) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2501 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ludvig Ceimertz (båda M),

2025/26:2891 av Lars Beckman och Marléne Lund Kopparklint (båda M),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 11, 21, 22 och 24.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (C)

6. Samhall

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1373 av Peter Hedberg m.fl. (S),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 14–17.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (C)

7. Äldres villkor i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1372 av Peter Hedberg m.fl. (S),

2025/26:1532 av Emma Ahlström Köster (M) yrkandena 2 och 3,

2025/26:2113 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2314 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2315 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) yrkande 1.

8. Arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:627 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:628 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,
2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD),
2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S),
2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 7,
2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 5,
2025/26:1633 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),
2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),
2025/26:1791 av Boriana Åberg (M),
2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 20,
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 27 och 28 samt
2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (MP)

Stockholm den 19 februari 2026

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Magnus Persson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Magnus Persson (SD), Ardalan Shekarabi (S), Saila Quicklund (M), Adrian Magnusson (S), Ann-Christine Frohm (SD), Johanna Haraldsson (S), Arin Karapet (M), Sara Gille (SD), Sofia Amloh (S), Ciczie Weidby (V), Camilla Rinaldo Miller (KD), Martina Johansson (C), Mats Arkhem (SD), Leila Ali Elmi (MP), Helene Odenjung (L), Oliver Rosengren (M) och Jonathan Svensson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 89 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26 inom områdena arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen. Motionsyrkandena handlar bl.a. om kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, arbetsmarknadspolitiska program och insatser, Arbetsförmedlingens uppdrag och roll samt utformningen av arbetslöshetsförsäkringen. Motionsyrkandena finns i bilagan.

I samband med utskottets beredning av budgetpropositionen för 2026 lämnade regeringen information om utgiftsområdena 13 och 14 genom arbetsmarknadsminister Johan Britz (L), jämställdhetsminister Nina Larsson (L) och statssekreterare Adam Alfredsson. Under hösten 2025 fick utskottet också information av företrädare för Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån. Utskottet har vidare fått information om betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73).

Arbetsmarknadsminister Johan Britz (L) lämnade även information till utskottet i januari 2026. Utskottet har därtill i februari 2026 fått information från Diskrimineringsombudsmannen.

Utskottets överväganden

Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika initiativ när det gäller kompetensförsörjning relaterat till bl.a. teknikutveckling och omställning till cirkulär ekonomi samt om incitament för arbetskraftens geografiska rörlighet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C) och 3 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) ser motionärerna kompetensförsörjningen på den svenska arbetsmarknaden som en stor utmaning. De anser att det bör tas fram en nationell plan i syfte att bättra överblicka, kartlägga och samordna arbetet för en bättre fungerande kompetensförsörjning (yrkande 9). Vidare uppmärksammar motionärerna vikten av att ta till vara möjligheterna med artificiell intelligens på arbetsmarknaden (yrkande 25).

I partimotion 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) har motionärerna förslag om att införa ett flyttbidrag för flytt till de delar av landet som har särskilda behov av arbetskraft (yrkande 12).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) lyfter motionärerna fram behovet av att vidta åtgärder med anledning av den artificiella intelligensens betydelse för framtidens arbetsmarknad och kompetensbehov. Motionärerna anser att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att kartlägga behov och förutsättningar för framtidens utbildning, arbete och ett lärande arbetsliv (yrkande 21). Motsvarande förslag finns i motion 2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1. I denna motion framför motionären vidare att det bör utformas underlag och avgränsningar för ett löpande datainsamlingsuppdrag till Statistiska centralbyrån, inom ramen för Arbetsmarknadsdepartementets och Klimat- och näringslivsdepartementets områden, relaterat till organiseringen av arbete i ekonomin, införandet av ny teknik och företags kompetensförsörjning (yrkande 2). Enligt motionären bör det också etableras ett observatorium för nya affärsmodeller som arbetar med att löpande samla in data och bygga kunskap om organiseringen av arbete och framväxten av nya typer av affärsmodeller i ekonomin (yrkande 3).

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) menar motionärerna att det behöver tas fram färdplaner för att utveckla näringsverksamheter och arbetstillfällen för en cirkulär ekonomi över hela landet (yrkande 32). Motionärerna anför bl.a. att omställningen till en cirkulär ekonomi kräver

satsningar både på omställning och utbildning av befintlig arbetskraft och på ny arbetskraft.

I motion 2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S) lyfter motionären fram vikten av kompetensutveckling och vidareutbildning inom den gröna omställningen för att underlätta yrkesväxling till bristyrken, och vill se riktade utbildningsinsatser som ger arbetslösa möjlighet att ställa om till de yrken som är avgörande för den gröna omställningen.

I motion 2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S) förespråkar motionären att det tas fram en nationell inriktning för artificiell intelligens till gagn för arbetstagare. Enligt motionären bör inriktningen bl.a. bygga på att främja livslångt lärande och att säkerställa att teknikutvecklingen bidrar till ökad jämlikhet på arbetsmarknaden.

I motion 2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S) framhåller motionärerna att det bör skapas bättre förutsättningar för geografisk rörlighet på arbetsmarknaden. Enligt motionärerna behövs åtgärder för att stödja den nödvändiga flyttvägen inom Sverige från söder till norr, och de anser att regeringen bör överväga att införa de metoder och bidrag som finns för flytt mellan EU-länder även när det gäller den inhemska arbetsmarknaden.

I motion 2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S) menar motionärerna att det bör tas initiativ till en långsiktig och samordnad plan för kompetensförsörjning när det gäller den gröna industrins framväxt i Sverige. Motionärerna lyfter fram vikten av att ansvariga myndigheter, lärosäten, arbetsmarknadens parter och näringslivet har en gemensam riktning och tillsammans arbetar för att säkerställa rätt kompetens.

I motion 2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S) lyfter motionärerna fram vikten av en aktiv och inkluderande arbetsmarknadspolitik (yrkande 10). Enligt motionärerna måste åtgärder vidtas i syfte att säkerställa att arbetskraften kan anpassa sig till tekniska förändringar och nya arbetsmarknadsbehov.

I motion 2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD) framför motionärerna att folkhögskolans roll i arbetsmarknadspolitiken bör öka (yrkande 2). Motionärerna menar att folkhögskolorna, med sin pedagogiska frihet och förmåga att nå grupper som inte alltid hittar vägar in i det formella utbildningssystemet, har en unik position att bidra till lösningen på Sveriges kompetensbrist.

I motion 2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP) framhåller motionären att det behöver vidtas åtgärder för att säkerställa omställningsstödet. Motionären tar upp att tillräckliga resurser för god kompetensförsörjning bör avsättas och behovet av indexreglering (yrkande 3).

Bakgrund

Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030

Regeringen beslutade i maj 2025 om en digitaliseringsstrategi för 2025–2030 som pekar ut riktningen för regeringens digitaliseringspolitik (Fi2025/01181). Strategin omfattar fem områden med fokus på bl.a. artificiell intelligens (AI),

säkerhet och data. Det övergripande målet för strategin är att Sveriges digitala omställning ska ge ökad medborgarnytta, bättre välfärd, stärkt konkurrenskraft, höjd säkerhet och minskad administration.

När det gäller området digital kompetens på arbetsmarknaden har regeringen formulerat två delmål. Det ena är att yrkesverksamma ska ha möjlighet att kontinuerligt utveckla sin digitala kompetens. Det andra är att tillgången till digital spetskompetens ska öka för fortsatt stark innovations- och konkurrenskraft.

STEM-strategi för Sverige

Regeringen presenterade i februari 2025 en STEM-strategi för Sverige. I strategin redogör regeringen för ett samlat paket med åtgärder som syftar till att stärka den svenska kompetensförsörjningen inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik (science, technology, engineering and mathematics, STEM). Strategin spänner över hela utbildningssystemet från förskola till forskarutbildning.

Som en del i strategin har regeringen tillsatt en kommitté – en STEM-delegation (dir. 2025:11). Syftet med delegationen är att stärka förutsättningarna för att fler personer ska ha intresset och de kunskaper som behövs för att söka till och fullfölja en utbildning inom STEM. Delegationen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 2 december 2027.

Nationell AI-strategi

I regeringsförklaringen som statsministern avgav i september 2025 aviserades att en AI-strategi ska tas fram för att säkerställa att Sverige snabbt drar nytta av de stora möjligheter som AI-revolutionen innebär.

Arbetet med att ta fram strategin pågår och leds av ett AI-sekretariat på Finansdepartementet. Framtagandet av AI-strategin är en del av den ovan nämnda digitaliseringsstrategin.

Arbetsmarknadens AI-råd

AI Sweden är Sveriges nationella center för tillämpad artificiell intelligens. Centret etablerades 2019 med stöd från regeringen, Vinnova samt offentlig och privat sektor. På initiativ av AI Sweden samlas fackförbund, arbetsgivar- och omställningsorganisationer i ett gemensamt forum – Arbetsmarknadens AI-råd – för att skapa en samlad lägesbild och ta fram konkreta rekommendationer som ska stärka Sveriges omställningsförmåga och långsiktiga kompetensförsörjning.

AI-rådet publicerade i november 2025 sin första gemensamma lägesbild över hur AI förändrar svensk arbetsmarknad. I rapporten med rubriken En arbetsmarknad i rörelse konstaterar AI-rådet att den svenska arbetsmarknadens exponering för AI är omfattande. Den breda exponeringen skapar enligt AI-rådet betydande möjligheter till produktivitetsökningar, innovation och stärkt konkurrenskraft. Rådet konstaterar samtidigt att det finns risker för

kompetensglapp och ökande skillnader i takt och kvalitet om omställningen sker utan tydlig riktning, ledarskap och koordinering.

Accelerationskontor för att underlätta industrins omställning

Regeringen beslutade i juni 2024 att tillsätta en kommitté i form av ett accelerationskontor för att underlätta industrins omställning (dir. 2024:57). Kommittén ska stödja regeringen i att stärka konkurrenskraften för företag i Sverige genom att aktivt främja koordinering av offentliga och privata aktörer som deltar i den samhällsomvandling som följer av större industrietableringar och expansion av befintliga verksamheter. Syftet med uppdraget är att underlätta industrins omställning till fossilfria produktionsprocesser, t.ex. genom att bidra till en mer effektiv tillståndsprövning, andra åtgärder inom statlig förvaltning samt genom att identifiera och omhänderta investerings- och etableringshinder. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2026.

Arbetsmarknadspolitiska rådet

I mitten av 2023 samlade dåvarande arbetsmarknads- och integrationsministern en grupp experter från myndigheter och akademien till ett arbetsmarknadspolitiskt råd med syftet att utbyta kunskap och idéer kring utmaningarna på arbetsmarknaden. Sedan dess har möten hållits två till tre gånger per år mellan rådet och arbetsmarknadsministern. Dessa möten är en del av rådets löpande arbete med att belysa övergripande utmaningar på arbetsmarknaden och bidra med underlag till regeringens långsiktiga politik.

Temat för det senaste mötet, som hölls i december 2025, var hur jobb med höga krav på utbildning och specialiserad kompetens kan fortsätta att växa fram i Sverige. I diskussionen behandlades hur utbildningspolitik, arbetsmarknadspolitik och näringsliv bättre kan samverka för att människor ska kunna utbilda sig, ställa om och ta de jobb som växer fram när ekonomin utvecklas.

Olika utbildningssatsningar i budgetpropositionen för 2026

Pilot för nationell yrkesutbildning

I syfte att minska kompetensbristen och stärka omställningsförmågan har den pilot med nationell yrkesutbildning för vuxna som inleddes 2024 förlängts av regeringen till 2028. Regeringen föreslår att satsningen ökas med 50 miljoner kronor per år och uppgår till 150 miljoner kronor per år från 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16). Till det kommer kostnader för studiemedel. Regeringen anför att förstärkningen gör att fler kan utbilda sig, att fler utbildningar startas inom olika branscher och att förutsättningarna för utvärdering av utbildningsformen förbättras. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Utbyggnad av yrkeshögskolan

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2026 att yrkeshögskolan har en viktig roll när det gäller att möta de stora kompetensbehoven i hela Sverige, möjliggöra omställning och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att det finns en fortsatt stor efterfrågan på yrkeshögskoleutbildning och satsar därför 180 miljoner kronor för en fortsatt utbyggnad av yrkeshögskolan (prop. 2025/26:1 utg.omr. 15 och 16). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:UbU2, rskr. 2025/26:115, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Statsbidrag för regionalt yrkesvux

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen en förstärkning på 100 miljoner kronor till statsbidraget för regionalt yrkesvux och 38 miljoner kronor för studiemedel (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Regeringen konstaterar att statsbidraget för regionalt yrkesvux har varit underutnyttjat under ett antal år, trots de stora behoven på arbetsmarknaden. Från årsskiftet 2025/26 genomför regeringen därför en rad förändringar som bl.a. syftar till att öka antalet faktiskt genomförda utbildningar, att få till stånd fler utbildningar inom de områden där utbildningarna kostar mer att arrangera och att utbildningar ska kunna genomföras med bibehållen kvalitet.

Kursutbud riktat till yrkesverksamma

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16) föreslår regeringen att ett antal högskolor och universitet ska få sammanlagt 20 miljoner kronor 2026 för att utveckla korta utbildningar som är relevanta för yrkesverksamma. Syftet med satsningen är att öka utbudet av korta kurser som främst ges på deltid och till form och innehåll är anpassade för yrkesverksamma.

Regeringen fortsätter också en pågående satsning på korta kurser inom strategiska områden. Inriktningen på satsningen är bl.a. grön omställning, batterier och produktionsteknik, artificiell intelligens och kärnkraftsteknik. Syftet med satsningen är att universitet och högskolor ska kunna utveckla ett särskilt kvalificerat utbildningsutbud riktat till yrkesverksamma med specialistkompetens. Regeringen föreslår 50 miljoner kronor per år fr.o.m. 2026 för att permanenta denna satsning. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Folkhögskolornas roll i arbetsmarknadspolitiken

Folkhögskolor anordnar och bedriver utbildning bl.a. inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten för personer som har anvisats dit av Arbetsförmedlingen. Det handlar om folkhögskoleutbildning i studiemotiverande syfte och utbildning inom etableringsuppdraget, s.k. etableringskurs. Det kan också handla om bristyrkesutbildning inom ramen för etableringsprogrammet och jobb- och utvecklingsgarantin.

Folkhögskolornas kurser inom arbetsmarknadspolitiken styrs genom överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet. Kurserna finansieras genom att Arbetsförmedlingen lämnar bidrag till Folkbildningsrådet, som i sin tur fördelar resurserna till de folkhögskolor som genomför överenskomna kurser.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025:26:1 utg.omr. 17) en förstärkning av det särskilda utbildningsstödet, med huvudsaklig inriktning mot folkhögskolor, i syfte att underlätta utbildning för personer med funktionsnedsättning. Därtill föreslår regeringen ett nytt riktat bidrag till folkhögskoleutbildningar för denna målgrupp. Syftet med dessa åtgärder är bl.a. att stärka folkhögskolornas kapacitet att möta behoven hos deltagare med varierande stödbehov och att motverka att utbildningar avvecklas. Regeringen föreslår vidare inom samma utgiftsområde en treårig förstärkning på 40 miljoner kronor per år fr.o.m. 2026 för att folkhögskolor ska kunna genomföra språkstärkande insatser. Satsningen ska bl.a. erbjudas personer som har en yrkesutbildning men är arbetslösa eller har en svag ställning på arbetsmarknaden. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:KrU1, rskr. 2025/26:80–83).

Grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Det grundläggande omställnings- och kompetensstödet regleras i lagen (2022:850) om grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd lämnas i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Förstärkt stöd får lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom.

Omställnings- och kompetensstödet är en del av ett större paket som även innefattar bl.a. omställningsstudiestödet som i sin tur består av ett omställningsstudiebidrag och ett omställningsstudielån. Omställningsstudiestödet kompletterar det reguljära studiestödet och finansierar studier som kan stärka vuxnas framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov.

Ersättning för resor m.m. inom arbetsmarknadspolitiken

Intervjuresor

För den som söker anställning på annan ort kan Arbetsförmedlingen besluta om resebidrag. Resebidrag får beviljas för en arbetssökandes besök på en annan ort, om besöket bedöms nödvändigt för att den arbetssökande ska få en anställning. Villkoren för bidraget finns i förordningen (2015:500) om resebidrag.

Program- och utredningsresor

Ersättning för program- och utredningsresor betalas ut för att arbetssökande ska kunna delta i program eller utredningar på annan ort. Stöd kan lämnas för

resor, logi och merkostnader för dubbelt boende. Beroende på avståndet kan ersättning betalas ut för dagliga eller månatliga resor. Om den arbetssökande inte kan resa dagligen och behöver boende på den ort där han eller hon genomför programmet kan ersättning också betalas ut för boendekostnader. Villkoren för ersättningen finns i 3 kap. förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Flyttningsbidrag

Inom arbetsmarknadspolitiken har det genom åren tillämpats olika former av flyttstöd. Det senaste benämndes flyttningsbidrag och reglerades i förordningen (1999:594) om flyttningsbidrag. Bidrag kunde lämnas i form av ersättning för resa och logi, ersättning för bohagstransport och pendlingsstöd. Flyttningsbidrag kunde bara lämnas till den som var arbetslös eller riskerade att bli det och inte bedömdes kunna få arbete på hemorten. Det var Arbetsförmedlingen som prövade frågor om flyttningsbidrag. Förordningen upphävdes i september 2015.

Arbetsförmedlingens arbete med att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten

I sitt regleringsbrev för 2025 fick Arbetsförmedlingen i uppdrag att förbättra matchningen och kontrollen av de arbetssökande. Som en del i det arbetet skulle myndigheten vidareutveckla arbetet med platsanvisningar och platsförslag. Regleringsbrevet för 2024 innehöll ett liknande uppdrag som en del i att öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten bland arbetssökande. Uppdraget i regleringsbrevet för 2025 återrappoterades till regeringen den 1 oktober 2025.

Arbetsförmedlingen skriver i sin återrappoterings att arbetet med att förbättra matchningen och kontrollen samt att öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten bland arbetssökande har tagit betydande steg framåt under 2025 (Af-2025/0014 1427). Myndigheten anför bl.a. att en majoritet av de arbetssökandes handlingsplaner innehåller en tydlig dokumentation av det geografiska och yrkesmässiga sökområdet samt att sökaktiviteten har ökat något.

För att stödja Arbetsförmedlingens uppdrag med att stärka matchningen samt förbättra kontrollen och uppföljningen av att de arbetssökande aktivt söker lämpliga arbeten föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2026 att myndighetens verksamhet tillförs 100 miljoner kronor för 2026, 200 miljoner kronor för 2027 och 300 miljoner kronor fr.o.m. 2028 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:AU2, rskr. 2025/26:119).

Arbetsförmedlingens kansli för omvandling och matchning

Arbetsförmedlingen har, vid sidan om det generella arbete som myndigheten bedriver nationellt, inrättat ett kansli för omvandling och matchning i norr,

med kontor i Skellefteå och Luleå. Kansliet arbetar med både privata och offentliga arbetsgivare för att i så stor utsträckning som möjligt motverka kompetensbrist.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om kompetensförsörjning och geografisk rörlighet behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 7 f. och 14 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Den svenska arbetsmarknaden präglas av en omfattande strukturomvandling. Till de övergripande förändringarna hör demografiska förändringar i arbetskraften, teknikutveckling och digitalisering samt klimatförändringar och den gröna omställningen. Även globaliseringen omstrukturerar arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden har blivit alltmer komplex, med högre ställda krav på kompetens, flexibilitet och anpassning till nya arbetsformer. God utbildning och livslångt lärande är därmed avgörande för kompetensförsörjningen och för att säkra Sveriges välfärd.

Inom både offentlig och privat sektor är tillgången till rätt kompetens en förutsättning för att kunna garantera fortsatt utveckling och tillväxt i hela landet. Den svenska välfärden ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla och behöver därför välutbildad personal. Den rådande kompetensbristen på arbetsmarknaden är utan tvivel ett område som är komplext och där det krävs en bred palett av åtgärder för att få till stånd en fungerande kompetensförsörjning anpassad till arbetsmarknadens behov.

När det gäller kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 9 och motionerna 2025/26:2676 (S) och 2025/26:3584 (S) yrkande 10, som alla är inriktade på behovet av en bättre kompetensförsörjning i en mer generell bemärkelse, vill utskottet i likhet med motionärerna understryka vikten av en väl fungerande kompetensförsörjning. En förutsättning för detta är ett väl utformat utbildningssystem som ger goda möjligheter för arbetskraften att anpassa sig till nya behov på arbetsmarknaden. Det reguljära utbildningssystemet utgör grundstommen när det gäller utbildning och kompetensförsörjning, och utskottet uppmärksammar med gillande regeringens fortsatta prioriteringar och satsningar inom utbildningspolitiken, bl.a. på fler platser inom yrkeshögskolan och regionalt yrkesvux. Utskottet vill i sammanhanget också peka på den rad av initiativ som regeringen har tagit när det gäller att kartlägga och samordna arbetet för att möta kompetensbristen och stärka omställningsförmågan. Inrättandet av Arbetsmarknadspolitiska rådet är ett sådant viktigt initiativ. Genom att på detta sätt samla olika kompetenser och erfarenheter kan centrala frågor uppmärksammas och inriktningar för det fortsatta arbetet pekas

ut. Ett annat viktigt initiativ på området är inrättandet av ett accelerationskontor för att underlätta industrins omställning. Utskottet uppmärksammar vidare bl.a. regeringens digitaliseringsstrategi för 2025–2030 som presenterades under föregående år.

Med det anförda konstaterar utskottet att regeringen bedriver ett aktivt arbete när det gäller kompetensförsörjningsfrågor som får anses ligga i linje med motionärernas intentioner, och det saknas därmed skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen med anledning av något av de nämnda motionsförslagen. Förslagen bör därmed avslås.

När det gäller det som anförts i partimotion 2025/26:3548 (MP) yrkande 32 om behovet av färdplaner för att utveckla näringsverksamheter och arbets-tillfällen för en cirkulär ekonomi över hela landet samt det som lyfts fram i motion 2025/26:1257 (S) om bättre möjligheter att ställa om till yrken som är avgörande för den gröna omställningen vill utskottet inleda med att återigen peka på de satsningar som regeringen genomför inom utbildningspolitiken för att stärka kompetensförsörjningen generellt. När det mer specifikt gäller kompetensförsörjning kopplad till energi- och klimatomställningen kan konstateras att regeringen arbetar aktivt även med denna fråga. Detta visas inte minst genom den strategi för att få fler personer att utbilda sig inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik, den s.k. STEM-strategin för Sverige, som regeringen presenterade under föregående år samt den STEM-delegation som tillsatts av regeringen med uppdrag att stärka förutsättningarna för att fler personer ska ha intresset och de kunskaper som behövs för att fullfölja en utbildning inom dessa områden.

Enligt utskottets mening finns med beaktande av det anförda inte behov av något tillkännagivande till regeringen i enlighet med något av de aktuella motionsförslagen, som därmed bör avslås.

Kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkande 25 och 2025/26:3191 (C) yrkande 21 samt motionerna 2025/26:846 (C) yrkandena 1–3 och 2025/26:1813 (S) förenas av att samtliga handlar om vikten av att ta till vara möjligheterna med artificiell intelligens på arbetsmarknaden och möta det kompetensbehov som följer med denna teknikutveckling. Utskottet instämmer helt och fullt med motionärerna i hur viktigt det är att skapa goda förutsättningar för att möta det kompetensbehov som utvecklingen och användningen av artificiell intelligens ger upphov till. Artificiell intelligens är redan en del av vardagen inom många yrken och det är angeläget att vi som land aktivt ser till att ta till vara de möjligheter och även hantera de risker som artificiell intelligens för med sig. Hur Sverige på bästa sätt ska dra nytta av det tekniksifte som vi är mitt uppe i är en fråga som måste uppmärksammas och hanteras på bred front. Utskottet konstaterar att frågan i allra högsta grad finns på regeringens agenda och det är med stort intresse som utskottet väntar på att få ta del av den nationella AI-strategi som aviserats av statsministern. Utskottet noterar i sammanhanget även det arbete som Arbetsmarknadens AI-råd bedriver. Rådet är ett forum där fackförbund och arbetsgivar- och omställningsorganisationer samlas för att skapa en samlad lägesbild och ta fram

konkreta rekommendationer i syfte att stärka Sveriges omställningsförmåga och långsiktiga kompetensförsörjning. Utskottet noterar den lägesbild över hur artificiell intelligens förändrar svensk arbetsmarknad som rådet nyligen presenterade.

Utskottet kan sammantaget konstatera att frågor om användningen av artificiell intelligens är högaktuella såväl inom arbetsmarknadsområdet som i andra delar av samhället, och utskottet bedömer det därmed inte vara påkallat med något tillkännagivande till regeringen i enlighet med de aktuella motionerna. De aktuella motionsyrkandena bör därmed avslås.

I motion 2025/26:3462 (KD) yrkande 2 betonar motionärerna folkhögskolornas roll inom arbetsmarknadspolitiken. Utskottet instämmer med motionärerna i att folkhögskolorna fyller en viktig funktion inom arbetsmarknadspolitiken, och välkomnar den rad av satsningar på folkhögskolan som gjorts av regeringen i budgeten för 2026 och som riksdagen ställt sig bakom. Utskottet ser därmed inte anledning att ta något initiativ på området, varför yrkandet bör avslås.

När det gäller partimotion 2025/26:3185 (C) yrkande 12 och motion 2025/26:1894 (S), som båda är inriktade på att det behövs åtgärder i form av bl.a. ekonomiska bidrag för att stimulera geografisk rörlighet på arbetsmarknaden, instämmer utskottet med motionärerna om det angelägna i att den geografiska rörligheten ökar på arbetsmarknaden.

Utskottet anser dock att det i första hand är arbetstillfällen, möjligheten att hitta en bostad, infrastruktursatsningar och tillgång till bra skolor som får människor att flytta, inte om det finns ett bidrag att söka. Det är vidare viktigt att klargöra förväntningarna på den arbetssökande. Den som är arbetslös behöver vara beredd att flytta eller byta yrke för att komma i arbete. Utskottet noterar med gillande det tydliga uppdrag som Arbetsförmedlingen har att förbättra matchningen och kontrollen av arbetssökande i hela landet, i syfte att korta tiden i arbetslöshet. I detta uppdrag ligger att myndighetens arbete med att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten ska fortsätta. Utskottet vill i sammanhanget även uppmärksamma det kansli för omvandling och matchning i norr, med kontor i Skellefteå och Luleå, som Arbetsförmedlingen har inrättat vid sidan om det generella arbete som myndigheten bedriver nationellt.

I alla händelser utgår utskottet från att regeringen noga bevakar frågan om geografisk rörlighet och vid behov vidtar ytterligare åtgärder för att motverka bristen på arbetskraft, särskilt i norra Sverige. Med det anförda bör de aktuella motionsyrkandena avslås.

Slutligen när det gäller motion 2025/26:3321 (MP) yrkande 3 om att omställningsstödet bör ges ökade resurser och indexregleras delar utskottet inte motionärens uppfattning att det bör tas ett initiativ i frågan. Utskottet ställde sig under höstens budgetberedning bakom regeringens förslag till budget för 2026 och anser inte att det finns skäl att nu göra något annat övervägande. Även detta yrkande bör därmed avslås.

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. arbetsmarknadsutbildningar, subventionerade anställningar och att arbetsmarknadspolitiken i större utsträckning bör vara regionaliserad.

Jämför reservation 4 (S), 5 (V) och 6 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) betonar motionärerna behovet av att slå vakt om den svenska modellen (yrkande 2). Motionärerna förespråkar en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande (yrkande 3). I fråga om arbetsmarknadsutbildningar är motionärerna av uppfattningen att antalet deltagare i dessa utbildningar bör tredubblas (yrkande 4). De menar också att styrningen måste inriktas mot ett mer jämställt utbud av arbetsmarknadsutbildningar (yrkande 6). Vidare anser motionärerna att arbetsmarknadsutbildningarna bör anpassas utifrån regionala behov och att utbudet och inriktningen ska tas fram regionalt i samverkan med näringsliv, kommuner och parterna på arbetsmarknaden (yrkande 7).

I kommittémotion 2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) menar motionärerna att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd att kunna återgå till eller få arbete (yrkande 14).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) menar motionärerna att modellen för etableringsjobben bör utvidgas till att omfatta även företag utan kollektivavtal och bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade (yrkande 4). Vidare anser motionärerna att dagens olika anställningsstöd bör ses över (yrkande 5). De menar att nystartsjobben bör utvecklas och ersätta andra mindre effektiva stöd.

I motion 2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S) vill motionärerna att möjligheten att återupprätta ett samordningsforum ska utredas. Forumet bör samla Arbetsförmedlingen, kommuner, arbetsgivare, fack och utbildningsaktörer och ha mandat att bl.a. samordna regional arbetsmarknadspolitik.

I motion 2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S) menar motionärerna att den subventionerade anställningsformen nystartsjobb bör avskaffas.

I motion 2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S) tar motionärerna upp behovet av en aktiv arbetsmarknadspolitik och en stärkt kompetensförsörjning med fokus på Västsverige.

I motion 2025/26:1570 av Heléne Björklund (S) föreslår motionären att det inrättas en försöksverksamhet i exempelvis Blekinge med en mer regionaliserad arbetsmarknadspolitik.

I motion 2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) lyfter motionärerna fram vikten av en aktiv arbetsmarknadspolitik för full sysselsättning (yrkande 1). Motionärerna uppmärksammar situationen på arbetsmarknaden i Skåne och menar att det behövs ytterligare arbetsmarknadsinsatser i Skåne och södra Sverige (yrkande 2). De tar även upp vikten av att integrera arbetsmarknadsregionerna i Öresundsregionen (yrkande 3).

I motion 2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) menar motionären att det bör göras en översyn av upphandlingsförfarandet i fråga om arbetsmarknadsutbildningar för att säkerställa god kvalitet på utbildningen och ett effektivt resursutnyttjande.

Bakgrund

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Av 1 § lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten framgår att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten består av arbetsmarknadspolitiska program och andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Programmen och insatserna syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. Programmen och insatserna hanteras av Arbetsförmedlingen om inte något annat föreskrivs. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten är i stor utsträckning reglerad i förordningar.

Arbetsmarknadsutbildning

Med arbetsmarknadsutbildning avses yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete och som motverkar att brist på arbetskraft uppstår på arbetsmarknaden. Längden på utbildningen varierar men är oftast inte mer än ett år. Arbetsmarknadsutbildningen handhas av Arbetsförmedlingen enligt vad som anges i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. Arbetsförmedlingen är ansvarig myndighet för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och har därmed ansvaret för upphandling av arbetsmarknadsutbildning.

Arbetsförmedlingen lämnade, på uppdrag av regeringen, i maj 2025 en plan för arbetet med att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning (dnr Af-2025/0014 5550). I myndighetens plan ingår bl.a. att göra fördjupade analyser av utbudet av arbetsmarknadsutbildningar, inklusive utifrån ett genusperspektiv.

I budgetpropositionen för 2026 framhåller regeringen i avsnittet om politikens inriktning att antalet deltagare inom arbetsmarknadsutbildningen behöver öka. Regeringen föreslår också ett tillskott på 30 miljoner kronor per år 2026–2028 för att få upp volymerna i arbetsmarknadsutbildningen inom vårdområdet där bristen på arbetskraft är särskilt stor (prop. 2025/26:1

utg.omr. 14 avsnitt 3.5 och 3.6). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:AU2, rskr. 2025/26:119).

Anställningar med ekonomiskt stöd

Anställningar med ekonomiskt stöd har funnits i ett antal olika former under de senaste decennierna som en del i den statliga arbetsmarknadspolitik. För närvarande kan Arbetsförmedlingen besluta om huvudformerna lönebidrag i olika former, nystartsjobb, introduktionsjobb och etableringsjobb. För personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga finns också skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare som en särskild form av anställning med ekonomiskt stöd.

Lönebidrag

Lönebidrag är en särskild insats för personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som till följd av detta har behov av stöd för att stärka sina möjligheter att få eller behålla ett arbete. Lönebidrag finns i tre former: lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för anställning och lönebidrag för trygghet i anställning.

Nystartsjobb

I förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb finns bestämmelser om den subventionerade anställningen nystartsjobb. Målgruppen är personer som har varit utan arbete en längre tid, personer som har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program en längre tid och personer som saknar en fast anknytning till arbetslivet. Som krav för stöd gäller bl.a. att lön följer av kollektivavtal eller är likvärdig med lön enligt kollektivavtal inom branschen. Stödet lämnas till arbetsgivaren som en skattesubvention.

I syfte att minska risken för missbruk av stödet har regeringen infört vissa begränsningar för nystartsjobben. Begränsningarna rör t.ex. möjligheten att anställa anhöriga med nystartsjobb och möjligheten för arbetsgivare som nyligen sagt upp personal på grund av arbetsbrist att nyanställa med nystartsjobb. De aktuella förordningsändringarna trädde i kraft den 1 februari 2025.

Introduktionsjobb

Regelverket som styr den subventionerade anställningen introduktionsjobb finns i förordningen (2018:42) om särskilt anställningsstöd. Introduktionsjobben riktar sig till personer som har varit arbetslösa under en längre tid och till nyanlända invandrare. Arbetsförmedlaren ska göra en bedömning av om den arbetssökande har ett behov av insatsen genom en arbetsmarknadspolitisk bedömning. Introduktionsjobbet kan kombineras med utbildning eller andra insatser för att öka anställningsbarheten.

Lön och andra anställningsförmåner ska följa av kollektivavtal eller i väsentliga delar vara likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen.

Etableringsjobb

Bestämmelser om den arbetsmarknadspolitiska insatsen etableringsjobb finns i förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb.

Syftet med insatsen är att stimulera arbetsgivare att anställa vissa nyanlända invandrare och vissa långtidsarbetslösa personer samt att anställningen i normalfallet ska leda till en tillsvidareanställning på heltid. Modellen är framförhandlad av parterna på arbetsmarknaden. I huvudsak innebär anställningen i ett etableringsjobb att en arbetsgivare betalar en lägre lön och att staten betalar mellanskillnaden mellan den och kollektivavtalsnivå. Anställningsformen ger en rätt till utbildning på arbetsplatsen.

Modellen med etableringsjobb skiljer sig från andra anställningar med ekonomiskt stöd genom att ersättningen betalas direkt till individen, i stället för att arbetsgivaren betalar hela lönen till arbetstagaren och sedan får ersättning för en del av lönen. För etableringsjobb fordras kollektivavtal som uppfyller särskilda krav.

När det gäller etableringsjobben framhåller regeringen i budgetpropositionen för 2026 att stödformen bör förlängas eftersom genomförandet av stödet fördröjdes och behovet av stöd kvarstår för målgrupperna långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare. Regeringen föreslår därför medel för en förlängning av etableringsjobben (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.5 och 3.6). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:AU2, rskr. 2025/26:119).

I sitt regleringsbrev för budgetåret 2026 har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag av regeringen att, som en del i sitt arbete med att utveckla sitt arbetsgivararbete för de som vill anställa långtidsarbetslösa, öka kännedomen om etableringsjobb hos arbetsgivare, arbetssökande och andra aktörer i syfte att öka antalet arbetssökande som anställs med etableringsjobb. Uppdraget ska genomföras i dialog med arbetsmarknadens parter. Arbetsförmedlingen ska lämna en muntlig lägesbeskrivning till Regeringskansliet senast den 28 april 2026 och slutredovisa uppdraget senast den 28 april 2027.

Regeringen hade vidare i december 2025 ett möte med arbetsmarknadens parter och bad dem då återkomma med en plan för vad de kan göra för att åstadkomma en volymökning när det gäller utvecklingen av etableringsjobben.

Rehabiliteringssamverkan m.m.

Insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har enligt sina respektive regleringsbrev för budgetåret 2026 i uppdrag att i samverkan se till att fler kvinnor och män ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt

få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliterings-samverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete.

Genom samverkan ska myndigheterna bidra till det riksdagsbundna målet om att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 14 april 2027.

Uppdrag om att ta till vara arbetsförmåga i förvärvsarbete på arbetsmarknaden

Försäkringskassan fick i sitt regleringsbrev för budgetåret 2025 i uppdrag att när det gäller långtidssjukskrivna utveckla arbetet med hur arbetsförmåga i förvärvsarbeten på arbetsmarknaden, t.ex. arbeten med stöd från Arbetsförmedlingen, ska utredas och tas till vara. Enligt Arbetsförmedlingens regleringsbrev för budgetåret 2025 ska Arbetsförmedlingen se över hur myndigheten kan bistå Försäkringskassan i detta arbete. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska vidare se över hur dels respektive myndighets arbetssätt, dels samarbetsformerna, kan utvecklas för att dessa personers arbetsförmåga ska kunna tas till vara.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska senast den 14 april 2026 lämna en gemensam redovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Aviserad bidragsreform

I budgetpropositionen för 2026 framhåller regeringen att den arbetar för att öka varje persons drivkraft och förmåga att komma närmare arbete och egenförsörjning och bli en del av samhällets gemenskap. Detta gäller inte minst utrikes födda personer. Regeringen aviserar därför en bidragsreform som omfattar ett aktivitetskrav för försörjningsstöds-mottagare, ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd och en kvalificering till vissa socialförsäkringsförmåner (prop. 2025/26:1 med förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 1.2, prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.5). Regeringen beslutade i december 2025 om två lagrådsremisser: Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete samt Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd.

Arbetsförmedlingen har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2026 fått i uppdrag att förbereda för införandet av ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet och öka samverkan med kommunernas socialnämnder. Arbetsförmedlingen ska senast den 1 juni 2026 lämna en muntlig lägesavstämning om utvecklingen av systemstöd och samverkansstrukturer inför ikraftträdandet av aktivitetskravsreformen. En slutredovisning av vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska lämnas till Regeringskansliet senast den 15 januari 2028. Regeringskansliet ska löpande få information om arbetet.

Ökad mobilitet i Öresundsregionen

I samband med Öresundsbrons 25-årsjubileum 2025 antog statsministrarna för Sverige och Danmark den 1 juli 2025 en deklaration med syftet att fortsätta förstärka de bilaterala relationerna och öka samarbetet i Öresundsregionen. För att främja ökad mobilitet i Öresundsregionen uttalas bl.a. följande avsikt i deklarationen:

- att uppmåna relevanta myndigheter att förstärka sitt samarbete i Öresundsregionen för att underlätta både för arbetsgivare och arbets-sökande
- att gemensamt överväga kompletterande åtgärder för att öka kunskaps- och informationsutbytet mellan myndigheter och arbetssökande samt möjlig-heter till förenklade administrativa processer som underlättar den gränsöverskridande arbetsmarknaden.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska program och insatser behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 27 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att lyfta fram den svenska modellen i vilken en av grundpelarna är en arbetsmarknad som underlättar omställning. Detta bygger på en samordnad lönebildning, en aktiv arbetsmarknadspolitik och en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring.

I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkandena 2 och 3 betonar motionärerna vikten av den svenska modellen och förespråkar en aktiv arbetsmarknadspolitik som erbjuder stöd och samtidigt ställer krav på den arbetssökande. Utskottet har i grunden inget att invända mot den uppfattning som motionärerna ger uttryck för. Enligt utskottet bedriver regeringen också en arbetsmarknadspolitik som bygger på just dessa grundpremissar, och utskottet ser därmed inte att det finns behov av något uttalande till regeringen i frågan för att slå vakt om den svenska modellen. Det är med gillande som utskottet noterar regeringens målmedvetna omläggning av såväl arbetsmarknadspolitiken som integrationspolitiken till att ställa höga krav på den som söker jobb i kombination med att arbetslösa erbjuds rätt stöd och insatser. Utskottet vill i sammanhanget också betona att det är centralt att arbetsmarknadens parter ges möjlighet att fortsätta ta tydligt ansvar för villkoren på den svenska arbetsmarknaden. Med det anförda bör de aktuella yrkandena avslås.

Arbetsmarknadspolitikens huvudmål är att få fler i arbete, och fokus i politiken måste tydligt ligga på både arbets- och utbildningslinjen. Sverige har under lång tid haft alltför hög arbetslöshet. Läget har också förvärrats av en

utdragen lågkonjunktur, bl.a. till följd av globala handelskonflikter. Nu kan dock en ljusning ses i ekonomin; inflationen är bekämpad och konjunkturen är på väg uppåt. Samtidigt präglas den svenska arbetsmarknaden fortfarande av flera strukturella utmaningar, även om man ska hålla i minnet att i jämförelse med övriga EU-länder har Sverige både ett högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. En av de stora strukturella utmaningarna är att en stor andel av de som är arbetslösa i dag inte har de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden, och frågan är då vilken inriktning politiken bör ha och vilka insatser som kan bidra till en bättre matchning och att fler kan komma i arbete.

Flera av motionsförslagen i avsnittet handlar om arbetsmarknadsutbildning som en viktig väg till jobb. I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkandena 4 och 6 menar motionärerna dels att antalet deltagare i sådana utbildningar bör tredubblas, dels att styrningen bör inriktas mot ett mer jämställt utbud av dessa utbildningar. De framför också att det bör ske en bättre anpassning av arbetsmarknadsutbildningarna utifrån regionala behov (yrkande 7). I motion 2025/26:2316 (M) betonas vikten av god kvalitet på arbetsmarknadsutbildningen och ett effektivt resursutnyttjande samt att det behövs en översyn av upphandlingsförfarandet av dessa utbildningar.

I likhet med motionärerna anser utskottet att ett bra sätt att skaffa sig den kompetens som efterfrågas och samtidigt öka sin chans att få ett arbete kan vara att gå en arbetsmarknadsutbildning. Utskottet ser därmed positivt på det tydliga regeringsuppdrag som Arbetsförmedlingen haft om att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningarna och där myndigheten under förra året presenterade en plan för att åstadkomma detta. Utskottet noterar att det i myndighetens plan ingår att göra fördjupade analyser av utbudet av arbetsmarknadsutbildningar och att analyserna ska inkludera ett genusperspektiv.

Utskottet vill vidare uppmärksamma den förstärkning av arbetsmarknadsutbildningarna inom vården som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2026 för att motverka bristen på rätt utbildad arbetskraft – en förstärkning som utskottet välkomnade under höstens budgetberedning. Enligt utskottet bedriver regeringen ett aktivt arbete för att få upp volymerna i arbetsmarknadsutbildningen och för att säkerställa utbildningarnas bidrag till kompetensförsörjningen. När det gäller frågan om en översyn av upphandlingsförfarandet i fråga om arbetsmarknadsutbildning litar utskottet till att regeringen vid behov agerar och självmant tar initiativ till en sådan översyn. Till skillnad från motionärerna ser utskottet med det anförda inte att det finns anledning att ta initiativ i enlighet med något av de motionsförslag som handlar om arbetsmarknadsutbildning. Yrkandena bör därmed avslås.

I kommittémotion 2025/26:3191 (C) yrkande 4 framställs förslag om att utvidga modellen för etableringsjobb till att omfatta även företag utan kollektivavtal och bemanningsföretag. Etableringsjobb är enligt utskottet ett viktigt verktyg för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska få en chans till arbete. Utskottet ser således positivt på att regeringen har avsatt medel i budgeten så att avtalen om etableringsjobb kan förlängas och på de initiativ

som regeringen har tagit för att få fler arbetssökande och arbetsgivare att känna till det aktuella stödet. För att reformen ska få genomslag är det centralt att antalet etableringsjobb ökar, och detta förutsätter att arbetsmarknadens parter arbetar för en sådan utveckling. Införandet kan i detta avseende hitintills inte beskrivas som framgångsrikt, men utskottet noterar att regeringen har träffat arbetsmarknadens parter för att diskutera hur etableringsjobben kan få större genomslag och hur arbetet kan drivas framåt samt att regeringen i dialog med parterna bett dem att återkomma med en plan för vad som kan göras för att få till en volymökning när det gäller etableringsjobben. Med det anförda finns det enligt utskottets mening inte anledning att ta något initiativ i enlighet med det aktuella motionsyrkandet, som därmed bör avslås.

Utskottet litar vidare till att regeringen fortlöpande utvärderar det arbetsmarknadspolitiska insatsutbudet utifrån utvecklingen på arbetsmarknaden och att regeringen aktivt agerar för att göra insatserna och stöden så träffsäkra och effektiva som möjligt. Utskottet anser därmed att även kommittémotion 2025/26:3191 (C) yrkande 5 om att utveckla nystartsjobben till förmån för att fasa ut andra stöd och motion 2025/26:1224 (S) om att avskaffa nystartsjobben bör avslås.

När det gäller behovet av insatser för personer som har medicinska begränsningar och uppbär försörjningsstöd, vilket är en fråga som uppmärksammas i kommittémotion 2025/26:2779 (V) yrkande 14, anser utskottet precis som motionärerna att det är angeläget att denna grupp får relevant stöd för att komma i arbete. Det är enligt utskottet grundläggande att alla som kan arbeta också ska arbeta. Att bryta passivitet och ge människor verktyg att återgå till arbete måste kompromisslöst vara utgångspunkten för politikens inriktning på området. En välfungerande rehabiliteringsprocess bygger bl.a. på en god dialog och samverkan mellan berörda aktörer så att den som är sjukskriven så tidigt som möjligt får tillgång till insatser för att stärka förmågan till förvärvsarbete. Det är därför med gillande som utskottet noterar de uppdrag som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har när det gäller att ta till vara arbetsförmåga i förvärvsarbete och ge nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Av stor betydelse i sammanhanget är också den bidragsreform som regeringen förbereder och som omfattar ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd, ett aktivitetskrav för försörjningsstödmottagare och en kvalificering till vissa socialförsäkringsförmåner. Bidragsreformen är enligt utskottet en väsentlig del i det pågående arbetet med att återupprätta arbetslinjen och motverka passivt utanförskap. Med ett aktivitetskrav ställs tydliga krav både på kommunerna att erbjuda rätt insatser och på individen att ta steg mot egen försörjning. Utskottet ser med det anförda inte skäl att ta något initiativ med anledning av det aktuella motionsyrkandet, som därmed bör avslås.

Utskottet konstaterar slutligen att ett antal motionsförslag i avsnittet handlar om att arbetsmarknadspolitiken behöver anpassas utifrån regionala förutsättningar. I motion 2025/26:927 (S) vill motionärerna att s.k. samordningsforum ska återinföras med mandat att bl.a. samordna regional arbetsmarknadspolitik,

och motionerna 2025/26:1371 (S), 2025/26:1570 (S) och 2025/26:1575 (S) yrkandena 1–3 handlar samtliga om åtgärder relaterade till olika utpekade regioner i Sverige. Utskottet konstaterar när det gäller dessa förslag att Arbetsförmedlingen ansvarar för att, med utgångspunkt i målen och inriktningen för arbetsmarknadspolitiken, fördela resurserna regionalt och lokalt utifrån de arbetssökandes behov och situation på arbetsmarknaden. Att genomförandet av arbetsmarknadspolitiken behöver anpassas till lokala och regionala förutsättningar är en given förutsättning. Ett aktivt lokalt och regionalt arbete ska självfallet också uppmuntras, och utskottet noterar med gillande bl.a. arbetet som pågår när det gäller att främja en bättre integrerad Öresundsregion. Som utskottet anfört i föregående avsnitt är det vidare angeläget att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten på arbetsmarknaden. Med det anförda och med hänvisning till regeringens samlade politik på området finner utskottet det inte motiverat att ta något initiativ i enlighet med något av de aktuella motionsförslagen, som därmed bör avslås.

Granskning och kontroll av insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ändrade krav och utökade kontroller när det gäller företag som tar emot lönesubventioner. Jämför reservation 7 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) menar motionärerna att det behövs åtgärder för att komma tillrätta med fusket inom de subventionerade anställningarna. De uppmärksammar risken att oseriösa och kriminella aktörer drar nytta av systemet med subventionerade anställningar och menar att fusket måste stoppas genom utökade krav och kontroller när det gäller de företag som mottar lönesubventioner (yrkandena 74 och 87). Som ett led i arbetet med att bekämpa fusket föreslår motionärerna att krav på kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna (yrkande 88). De förespråkar vidare att beslut om nystartsjobb ska föregås av en arbetsmarknadsprövning (yrkande 89) och att alla nya beslut om nystartsjobb ska pausas i väntan på att tillräckliga kontrollmekanismer finns på plats (yrkande 90).

I motion 2025/26:1225 av Johan Andersson m.fl. (S) menar motionärerna att kontrollen av nystartsjobben måste förbättras (yrkande 1). Motionärerna har även förslag om att ändra utformningen av nystartsjobben (yrkande 2). Exempel som motionärerna ger på åtgärder som kan förbättra konstruktionen är krav på kollektivavtal, behovsprövning och hårdare kontroller av företagens förutsättningar att erbjuda varaktig anställning.

I motion 2025/26:253 av Nima Gholam Ali Pour (SD) menar motionären att en revidering av förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bör utredas i syfte att fackförbund inte ska kunna yttra sig till Arbetsförmedlingen om arbetsplatser där fackförbunden inte har någon närvaro och insyn när någon anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program eller en insats.

Bakgrund

Granskning och kontroll när det gäller arbetsplatsförlagda program och insatser

Enligt 6 § lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska den arbetsgivare eller anordnare av ett arbetsmarknadspolitiskt program som tar emot eller har tagit emot stöd ge Arbetsförmedlingen tillfälle att granska verksamheten som bedrivs och lämna de uppgifter som behövs för att granskningen ska kunna genomföras. I 6 § andra stycket anges att skyldigheten gäller även för arbetsgivare som har eller har haft anställda i etableringsjobb.

För lönebidrag, skyddat arbete, introduktionsjobb och nystartsjobb finns i respektive förordning för dessa insatser bestämmelser med samma innehåll som 6 § lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten om att den som tar emot ekonomiskt bidrag ska ge Arbetsförmedlingen eller den som Arbetsförmedlingen utser tillfälle att granska verksamheten och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

I förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten finns bestämmelser som reglerar kontroll vid arbetsplatsförlagda program och insatser. Enligt denna förordning gäller bl.a. att innan någon anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program som är förlagt till en arbetsplats eller tar del av en arbetsmarknadspolitisk insats som är förlagd till en arbetsplats ska Arbetsförmedlingen ge den sammanslutning av arbetstagare som är part i lokal förhandling med arbetsgivaren tillfälle att yttra sig. Om arbetsgivaren saknar kollektivavtal ska Arbetsförmedlingens förfrågan riktas till en sammanslutning av arbetstagare som har kollektivavtal inom det aktuella verksamhetsområdet. Det ska framgå av Arbetsförmedlingens förfrågan att yttrandet ska avse arbetsplatsens lämplighet med utgångspunkt i de krav på anordnaren eller arbetsgivaren som gäller för respektive program eller insats.

Delegationen mot arbetslivskriminalitet

Regeringen beslutade den 23 september 2021 att tillsätta en kommitté i form av en delegation för att, ur ett samhällsövergripande perspektiv, verka samlande och stödjande i förhållande till aktörer som motverkar arbetslivskriminalitet och främja samverkan och erfarenhetsutbyte dem emellan.

Kommittén, som antagit namnet Delegationen mot arbetslivskriminalitet, slutförde sitt uppdrag i februari 2025 genom överlämnande av slutbetänkandet

Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25) till regeringen.

Delegationen tar i betänkandet bl.a. upp frågan om arbetsgivare som systematiskt missbrukar anställningsstöd och menar att det finns stora möjligheter att minska missbruket av subventionerade anställningar. Detta kan enligt delegationen göras genom en bättre och mer resursstark kontrollverksamhet, utvecklat författningsstöd och en översyn av vissa av stödformernas konstruktion.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Myndighetsgemensamt arbete mot arbetslivskriminalitet

Sedan 2018 har Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket haft i regeringsuppdrag att samverka mot arbetslivskriminalitet. Åklagarmyndigheten anslöt 2022. Arbetsmiljöverket har en samordnande roll för det myndighetsgemensamma arbetet.

För att förstärka det operativa arbetet har myndigheterna inrättat sju regionala center mot arbetslivskriminalitet, som ska fungera som nav för planering, genomförande och uppföljning av myndighetsgemensamma kontroller.

Riksrevisionen inledde under 2025 en granskning av det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet som ska svara på om statens arbete mot arbetslivskriminalitet genom samverkan är effektivt. Planerad publicering för Riksrevisionens rapport är i december 2026.

Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden

Regeringen beslutade i maj 2025 om ett uppdrag till flera myndigheter att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden (S2025/01085). Uppdraget syftar till att bekämpa den kriminella ekonomin och stänga ute organiserad brottslighet från några av välfärdens mest brottsutsatta områden. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten är ett av de områden som ingår i uppdraget. Myndigheterna ska före utgången av september 2027 lämna en gemensam skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Utredningen om en ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Regeringen beslutade i maj 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den reglering som styr informationsutbytet och behandlingen av personuppgifter för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (dir. 2023:65). I november 2024 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv (dir. 2024:106) i vilket utredningen fick i uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för Arbetsförmedlingens kontrollbesök hos arbetsgivare och anordnare av arbetsmarknadspolitiska insatser. Syftet med uppdraget är att förhindra brottslighet och felaktiga utbetalningar.

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om förbättrat informationsutbyte och en mer ändamålsenlig lagreglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, överlämnade i juni 2025 sitt betänkande Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (SOU 2025:74) till regeringen.

I betänkandet föreslår utredningen bl.a. att Arbetsförmedlingens tillgång till information för kontroll av arbetsgivare som får ekonomiskt stöd ska förbättras. Förslaget innebär bl.a. utökade skyldigheter för kreditinstitut och försäkringsgivare att lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen. Utredningen betonar vidare vikten av ett tydligt regelverk när det gäller Arbetsförmedlingens förutsättningar för kontrollbesök hos arbetsgivare och anordnare. Utredningen konstaterar att det nuvarande regelverket inte är tillräckligt tydligt och lämnar därför förslag om när, var, hur och i vilket syfte Arbetsförmedlingen ska få besluta och genomföra kontrollbesök.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om granskning och kontrollåtgärder när det gäller arbetsmarknadspolitiska insatser behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 27 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

En stor andel av de som är arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden, och väl utformade subventionerade anställningar riktade till denna målgrupp har visat sig vara effektiva och ett bra verktyg i den arbetsmarknadspolitiska verktygslådan. När det gäller vikten av att säkerställa att stöd inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten lämnas för avsett ändamål kan detta enligt utskottet inte nog betonas.

Utskottet välkomnar att frågor om kontroll och granskning och olika åtgärder för att stävja välfärdsbrottslighet står högt på regeringens agenda. Det är avgjort så att arbetet mot organiserad brottslighet och den kriminella ekonomin i välfärden måste intensifieras och utskottet uppmärksammar när det gäller den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bl.a. det utredningsförslag som nyligen överlämnats till regeringen om när, var och hur och i vilket syfte som Arbetsförmedlingen ska få besluta om och genomföra kontrollbesök hos arbetsgivare och anordnare av arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är som regeringen framhöll i direktiven till denna utredning angeläget med goda förutsättningar och möjligheter till granskning såväl före som under och efter ett beslut om stöd. Utskottet noterar också att frågor om ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter i syfte att bl.a. komma åt missbruk och felaktigt utnyttjande av välfärdssystemen varit föremål för flera olika utred-

ningsuppdrag. Vidare konstaterar utskottet att Delegationen mot arbetslivskriminalitet har slutfört sitt uppdrag och att delegationen i sitt slutbetänkande bl.a. diskuterar hur missbruket av subventionerade anställningar kan stävjas. Utskottet ser inte att det finns anledning att föregripa beredningen inom Regeringskansliet av dessa olika utredningars överväganden och förslag.

I sammanhanget vill utskottet också peka på det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet och Riksrevisionens pågående granskning av detta arbete. Utskottet vill även framhålla det myndighetsgemensamma uppdraget att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden som regeringen beslutade om i maj 2025.

Med det anförda ser utskottet inte skäl för något initiativ på området enligt vad som förespråkas i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkandena 74 och 87–90 och motion 2025/26:1225 (S) yrkandena 1 och 2 om olika åtgärder för att förhindra att oseriösa och kriminella aktörer drar nytta av systemet med olika lönesubventioner. De aktuella yrkandena bör därmed avslås.

När det gäller förslaget i motion 2025/26:253 (SD) som handlar om vilka kontrollåtgärder som Arbetsförmedlingen ska vidta innan någon anvisas ett arbetsplatsförlagt program eller en insats håller utskottet inte med motionären om att det finns anledning att revidera vad som gäller i fråga om arbetsplatser där arbetsgivaren saknar kollektivavtal. Även denna motion bör därmed avslås.

Ungas etablering på arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att stärka ungas etablering på arbetsmarknaden.

Motionerna

I motion 2025/26:1806 av Aida Birinxhiku m.fl. (S) framhåller motionärerna behovet av att stärka arbetsmarknaden för unga i Västsverige och menar att investeringar i utbildning och kompetensutveckling är nödvändiga för att rusta unga för framtiden.

I motion 2025/26:1196 av Magnus Resare (M) framhåller motionären den roll som taxiföraryrket har för integration på arbetsmarknaden och självförsörjning. Yrket bör enligt motionären lyftas fram som ett attraktivt insteg i arbetslivet, särskilt för unga och utrikesfödda (yrkande 4).

I motion 2025/26:2437 av Sten Bergheden (M) menar motionären att det bör utredas hur ungdomar som hamnar snett i samhället ska få pröva på arbetslivet i stället för att byta skola eller placeras på någon institution (yrkande 1). För de som inte längre deltar i skolans arbete kan det t.ex. handla om att få andra utbildningsmöjligheter, praktikplatser eller att gå med vuxna

till en vanlig arbetsplats. Det bör enligt motionären finnas möjligheter för ungdomar att få utbildning genom att lära sig yrket genom praktiskt arbete i stället för genom teoretiska studier (yrkande 2).

I motion 2025/26:3258 av Camilla Brunsberg (M) lyfter motionären fram behovet av fler vägar in i arbete för att unga ska få en bättre start på arbetsmarknaden. Motionären framhåller lärlingsutbildningar och yrkesintroduktioner i samarbete med näringslivet och vill att dessa ska stärkas (yrkande 1). Vidare menar motionären att det bör bli enklare för företag att anställa unga genom sänkta anställningströsklar och minskad regelbörda (yrkande 2), att kommuner och regioner bör ges ökade möjligheter att använda ungdomsanställningar i välfärden (yrkande 3) och att matchningen mellan Arbetsförmedlingen, skolan och näringslivet bör stärkas för att därigenom tidigt fånga upp unga som riskerar att hamna i arbetslöshet (yrkande 4).

Bakgrund

Jobbgarantin för ungdomar

En arbetslös person som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslös och anmäld hos Arbetsförmedlingen i sammanlagt 90 kalenderdagar under en ramtid om fyra månader får anvisas till jobbgarantin för ungdomar. Bestämmelser om detta arbetsmarknadspolitiska program finns i förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

Syftet med programmet är att erbjuda unga särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser på ett tidigt stadium för att de så snabbt som möjligt ska få arbete motsvarande hela sitt arbetsutbud eller påbörja eller återgå till en utbildning. Innehållet i programmet ska utformas individuellt men ska inledningsvis i första hand inriktas mot ett aktivt jobbsökande. Programmet kan efter hand även inkludera mer omfattande insatser såsom praktik och arbetsmarknadsutbildning.

Satsning på ungdomsjobb

Regeringen gjorde under 2025 en satsning på sommarjobb och jobb för unga i kommuner med hög arbetslöshet. Arbetsförmedlingen fick således i mars 2025 i uppdrag att fördela upp till 250 miljoner kronor till kommuner som under 2024 hade en arbetslöshet i nivå med, eller högre än, medianen för Sveriges kommuner. Hur medlen fördelas mellan sommarjobb och jobb för unga var upp till kommunen att välja.

Regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning

Nya bestämmelser för planering och dimensionering av den gymnasiala utbildningen började gälla den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjades 2025 (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411).

Enligt regelverket ska kommuner samverka när de planerar, dimensionerar och erbjuder utbildningar inom gymnasieskolan och komvux. Huvudmän ska också väga in både elevernas efterfrågan och arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan och komvux.

Reformen syftar till att öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Det kommunala aktivitetsansvaret

Genom det kommunala aktivitetsansvaret är kommunerna skyldiga att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskolan eller genomför någon motsvarande utbildning. Detta ansvar finns reglerat i 29 kap. 9 § skollagen (2010:800). Kommunen ska erbjuda lämpliga individuella åtgärder. Det handlar om motivationshöjande insatser och stöd som i första hand syftar till att ungdomen ska börja på eller återuppta en utbildning.

Studiemotiverande arbetslivsorientering

Anställningsmodellen Studiemotiverande arbetslivsorientering, även kallad SAO-jobb, bygger på ett samarbete mellan skolor och arbetsmarknadens parter. Modellen innebär att elever kan arbeta två timmar per skolvecka under terminerna, som ett alternativ till traditionell prao. Anställningen är tidsbegränsad till högst ett år och gäller endast under skoltid.

Kollektivavtal om SAO-jobb är tecknat av Svenskt Näringsliv, LO och PTK. Även inom välfärdssektorn finns kollektivavtal tecknat av Sveriges Kommuner och Regioner, Sobona och flera fackförbund inom sektorn.

Utredningen om fler vägar till arbetslivet

Regeringen beslutade i juni 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som bidrar till att trygga kompetensförsörjningen och som ger fler elever de kunskaper de behöver för att kunna försörja sig själva (dir. 2022:74). Utredningen har fått två tilläggsdirektiv (dir. 2023:31 och 2023:114).

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om fler vägar till arbetslivet, redovisade sitt uppdrag i november 2024 genom överlämnande av betänkandet Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) till regeringen. I betänkandet föreslår utredningen bl.a. mer praktiskt inriktade yrkesutbildningar där målgruppen främst är elever som inte är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har ett pågående regeringsuppdrag att, med särskilt fokus på psykisk ohälsa, fungera som en

nationell resurs för samordning och stöd i frågor om unga som varken arbetar eller studerar (S2025/00753).

MUCF har vidare ett uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner och regioner för insatser där kommunen eller regionen samverkar med olika samhällsaktörer i syfte att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation. Uppdraget gavs i myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2025.

De båda uppdragen ska delredovisas i mars 2026 respektive mars 2027, och slutredovisningen ska lämnas senast den 31 mars 2028.

Arbetsgivaravgifter för unga

I syfte att stärka ungas position på arbetsmarknaden och samtidigt underlätta för företag att behålla och nyanställa unga har regeringen överlämnat en proposition till riksdagen i vilken den föreslår tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift till personer som vid årets början har fyllt 18 men inte 23 år. Bestämmelserna om tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter föreslås träda i kraft den 1 april 2026 och gälla fram till den 30 september 2027 (prop. 2025/26:66).

Propositionen är hänvisad till socialförsäkringsutskottet för beredning.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om ungas etablering på arbetsmarknaden behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 37 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Att ha en förankring på arbetsmarknaden är en viktig förutsättning för att unga ska ha makt att forma sina liv och ha goda levnadsvillkor. Vikten av att på olika sätt stötta och rusta ungdomar i deras väg mot arbetslivet kan inte nog framhållas, och utskottet välkomnar det engagemang för denna fråga som motionärerna visar genom de förslag som utskottet behandlar i detta avsnitt. Utskottet noterar att motionsförslagen är inriktade på en rad olika åtgärder med det gemensamma syftet att underlätta för ungas etablering på arbetsmarknaden. Förslagen spänner från att bredda vägarna in i arbetslivet för de som har svårigheter med att klara den gängse skolgången, till att göra det enklare för företag att anställa genom sänkta anställningsströsklar och minskad regelbörda.

Utbildning av hög kvalitet, och som är dimensionerad och anpassad till arbetsmarknadens behov, är enligt utskottet avgjort den viktigaste förutsättningen för att unga långsiktigt ska etablera sig på arbetsmarknaden. Med det sagt om det grundläggande i att ha en välfungerande utbildningspolitik vill

utskottet även betona betydelsen av en arbetsmarknadspolitik som skapar goda förutsättningar och underlättar för unga att ta sig in på arbetsmarknaden. Politiken måste ha fokus på att bredda vägarna in på arbetsmarknaden och att erbjuda olika typer av insatser och stöd anpassade efter den enskildes förutsättningar och behov.

Utskottet noterar inledningsvis att för unga i åldern 16–24 år finns programmet jobbgarantin för unga inom vilken deltagaren bl.a. kan erbjudas arbetspraktik, arbetsträning, studie- och yrkesvägledning och arbetsmarknadsutbildning. Innehållet i programmet bestäms i samråd med en arbetsförmedlare, och programmet är för många en betydelsefull insats för att få ett arbete eller påbörja eller återgå till en utbildning.

När det gäller att underlätta för ungdomars etablering på arbetsmarknaden noterar utskottet vidare det förslag om nedsatta arbetsgivaravgifter för unga som regeringen nyligen lämnat. Utskottet noterar även den satsning som regeringen gjorde under 2025 på bl.a. jobb för unga i kommuner med hög arbetslöshet. Utöver detta uppmärksammar utskottet det nya regelverk som börjat gälla när det gäller regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning i syfte att underlätta ungdomars etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen. Vilka vägar som den unga befolkningen kan välja och väljer är avgörande för Sveriges framtida tillväxt, kompetensförsörjning och välförhållanden.

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation är det enligt utskottet helt avgörande att det vidtas tidiga åtgärder för att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för denna grupp. Det kan bl.a. handla om motivationshöjande insatser och stöd att börja på eller återuppta en utbildning, och här bör enligt utskottet det kommunala aktivitetsansvaret uppmärksammas. I sammanhanget noterar utskottet vidare de regeringsuppdrag som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har om att bl.a. fungera som en nationell resurs för samordning och stöd i frågor om unga som varken arbetar eller studerar.

När det gäller möjligheten för unga att tidigt få prova på yrkeslivet, något som flera av motionsförslagen i avsnittet handlar om, noterar utskottet utredningsbetänkandet Fler vägar till arbetslivet i vilket bl.a. lämnas förslag om mer praktiskt inriktade yrkesutbildningar där målgruppen främst är elever som inte är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Vidare noterar utskottet anställningsmodellen med studiemotiverande arbetslivsorientering, s.k. SAO-jobb, där centrala kollektivavtal om sådana jobb nyligen har tecknats i både offentlig och privat sektor. Modellen är en vidareutveckling av grundskolans prao och innebär att hela skolklasser i utvalda högstadieskolor i socioekonomiskt utsatta områden får chansen till ett avlönat jobb som en del av skolundervisningen.

Med det anförda och med beaktande av regeringens samlade politik inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdena anser utskottet inte att det finns skäl för något initiativ med anledning av motionerna 2025/26:1196 (M) yrkande 4, 2025/26:2437 (M) yrkandena 1 och 2 eller 2025/26:3258 (M)

yrkandena 1–4 som samtliga handlar om att på olika sätt skapa bättre förutsättningar för ungas etablering på arbetsmarknaden. De aktuella motionsförslagen bör därmed avslås.

När det gäller förslaget i motion 2025/26:1806 (S) om behovet av att stärka arbetsmarknaden för unga i Västsverige vill utskottet framhålla betydelsen av en effektiv arbetsmarknadspolitik som anpassas efter situationen på arbetsmarknaden. Det är väl känt att det finns, och länge har funnits, regionala skillnader i ungdomsarbetslösheten. Med utgångspunkt från målen och inriktningen för arbetsmarknadspolitik är det Arbetsförmedlingens ansvar att fördela resurserna regionalt och lokalt utifrån de arbetssökandes behov och situationen på arbetsmarknaden. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen av ungdomsarbetslösheten runtom i landet och vid behov kommer att vidta ytterligare åtgärder. Med det anförda är utskottet inte berett att ta något initiativ med anledning av den aktuella motionen. Även denna motion bör därmed avslås.

Arbetsförmedlingen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. Arbetsförmedlingens resursanvändning och myndighetens lokala närvaro.

Jämför reservation 8 (S) och 9 (C) samt särskilt yttrande 1 (V) och 2 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) menar motionärerna att Arbetsförmedlingen bör ges förutsättningar att ha en god fysisk närvaro i hela landet (yrkande 11). Liknande förslag om betydelsen av att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att finnas tillgänglig i hela landet och vara lokalt förankrad framförs i motion 2025/26:1571 av Heléne Björklund m.fl. (S).

Vidare i kommittémotion 2025/26:3590 förespråkar motionärerna en ny princip för flexiblare resursanvändning av Arbetsförmedlingens anslag (yrkande 21). Principen innebär att Arbetsförmedlingen under ett innevarande budgetår utifrån en prognos över resursutnyttjandet får möjlighet att omfördela resurser, t.ex. till att finansiera utbildningar och insatser som kommunerna kan anvisa lämpliga arbetslösa till. Motionärerna menar även att Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar (yrkande 22). De är vidare av uppfattningen att det bör göras en översyn i syfte att utvärdera valfrihetssystemets resultat och effekter i förhållande till den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (yrkande 24).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) menar motionärerna att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa reformeringen av

Arbetsförmedlingen, vilket bl.a. innebär att det ska vara fristående förmedlare som ska matcha och rusta de arbetssökande för de lediga jobben (yrkande 1). Vidare bör det enligt motionärerna tas fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro i hela landet (yrkande 2).

I motion 2025/26:1061 av Peder Björk m.fl. (S) menar motionärerna att det behövs en översyn med inriktning på att utveckla kommunernas roll som aktörer i arbetsmarknadspolitiken. Motionärerna lyfter fram att kommunerna har en unik position genom sin lokalkännedom och sina nära kontakter med arbetsgivare och utbildningsanordnare.

I motion 2025/26:1569 av Heléne Björklund m.fl. (S) menar motionärerna att Arbetsförmedlingen bör ha möjlighet att ta emot och publicera platsannonser på samtliga nordiska språk.

I motion 2025/26:252 av Martin Westmont (SD) menar motionären att en lagändring bör utredas som ger kommuner möjlighet att verka som leverantörer åt Arbetsförmedlingen.

I motion 2025/26:2501 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ludvig Ceimertz (båda M) menar motionärerna att möjligheten att en fristående instans får överta Arbetsförmedlingens roll kring uppföljning och utvärdering av upphandlade tjänster bör övervägas. Enligt motionärerna finns det risk för jäv med det nuvarande systemet och objektiviteten kan ifrågasättas.

I motion 2025/26:2891 av Lars Beckman och Marléne Lund Kopparklint (båda M) menar motionärerna att det behövs bättre matchning mellan arbetsgivare och arbetssökande via privata aktörer för att få fler utrikesfödda i arbete snabbare.

I motion 2025/26:1728 av Lili André och Camilla Rinaldo Miller (båda KD) menar motionärerna att Arbetsförmedlingen bör läggas ned i dess nuvarande form (yrkande 1). Motionärerna vill låta utreda inrättandet av en myndighet för analys, resursfördelning, kvalitetskontroll och uppföljning av arbetsmarknadspolitiken, medan utförandet sker genom kommuner och kompletterande aktörer (yrkande 2).

Bakgrund

Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet

Arbetsförmedlingen har det samlade ansvaret för utförandet av arbetsmarknadspolitiken. Det är Arbetsförmedlingen som ansvarar för hur resurserna till insatser fördelas regionalt och lokalt utifrån regeringens mål och inriktning för arbetsmarknadspolitiken.

I instruktionen för Arbetsförmedlingen anges bl.a. att dess verksamhet ska utformas så att de arbetssökande som behöver fysiska möten kan få det, att ändamålsenliga arbetsgivarkontakter säkerställs, att samverkan med kommuner och andra aktörer möjliggörs, att projekt i samverkan med kommuner och andra aktörer främjas och att myndighetens kunskap om lokala och regionala arbetsmarknader upprätthålls (24 § förordningen [2022:811] med instruktion för Arbetsförmedlingen).

Matchningsinsatser

Förmedlingsinsatser

Förmedlingsinsatser är ett arbetsmarknadspolitiskt program där arbetssökande tar del av individuellt utformade aktiviteter hos en fristående leverantör av en matchningstjänst. Förmedlingsinsatser kan pågå i maximalt tolv månader och målet är att deltagarna ska få jobb eller påbörja en utbildning så fort som möjligt. Aktiviteterna utförs av leverantörer som upphandlats av Arbetsförmedlingen och deltagarna kan själva välja vilken leverantör de vill få stöd av.

Närmare bestämmelser om programmet finns i förordningen (2022:812) om förmedlingsinsatser. Den insats som tillhandahålls inom programmet är matchningstjänsten Rusta och matcha och denna genomförs enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och enligt lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

Sammanhållet matchningsstöd

Arbetsförmedlingen har påbörjat ett arbete med att bygga ut det s.k. sammanhållna matchningsstödet, enligt uppdrag i myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2024 respektive budgetåret 2025 om förstärkt stöd för att effektivt sammanföra långtidsarbetslösa med arbetsgivare.

Insatsen sammanhållet matchningsstöd är en förstärkt matchningsinsats som tagits fram och införts i Arbetsförmedlingens egen regi under 2024. Insatsen syftar till att hjälpa långtidsarbetslösa som behöver ett mer omfattande stöd än vad som ges i matchningsinsatsen Rusta och matcha att få ett arbete.

Uppdragen om förstärkt stöd för att effektivt sammanföra långtidsarbetslösa med arbetsgivare ska slutligt redovisas till Regeringskansliet senast den 17 februari 2027.

Budgetpropositionen för 2026

I budgetpropositionen för 2026 framhåller regeringen i avsnittet om politikens inriktning behovet av att förbättra matchningen och kontrollen av arbetssökande för att korta tiden i arbetslöshet, och föreslår att det tillförs medel till Arbetsförmedlingen i syfte att stödja myndighetens uppdrag att förbättra sökaktiviteten, matchningen och kontrollen av arbetssökande. Regeringen föreslår att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ökas med 100 miljoner kronor för 2026. Regeringen beräknar ett tillskott på 200 miljoner kronor för 2027 och 300 miljoner kronor fr.o.m. 2028 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.5 och 3.6). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:AU2, rskr. 2025/26:119).

Mål för Arbetsförmedlingen och uppdrag till myndigheten

Mål i regleringsbrevet för budgetåret 2026

Arbetsförmedlingen har enligt regleringsbrevet för budgetåret 2026 som mål att i sin verksamhet prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller utbildning. Arbetsförmedlingen ska särskilt prioritera personer som varit utan arbete i mer än två år.

Myndigheten har vidare som ett av sina mål att förbättra matchningen och stödja kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden samt stärka kontrollen av arbetssökande.

Uppdrag att minska långtidsarbetslösheten

Ett av Arbetsförmedlingens pågående regeringsuppdrag är att förstärka stödet till personer som är långtidsarbetslösa (A2022/00330). I uppdraget ingår att särskilt stärka stödet i områden med socioekonomiska utmaningar. Enligt uppdraget ska Arbetsförmedlingen möjliggöra fler bokade möten och fler personalintensiva insatser. Arbetsförmedlingen ska även öka beslutskapaciteten.

Myndigheten ska förstärka stödet till långtidsarbetslösa, bl.a. genom ökad fysisk lokal närvaro och tillgänglighet i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommuner för att t.ex. förbättra möjligheterna för planering av stöd. Dessa åtgärder ska bidra till att öka övergångarna till arbete eller utbildning. Arbetsförmedlingen ska även stärka den strategiska och operativa samverkan med kommuner när det gäller stöd till långtidsarbetslösa personer som är i behov av förstärkt stöd. Arbetsförmedlingen ska vidare aktivt verka för fungerande samverkanslösningar med olika relevanta aktörer, inklusive kommuner och idéburna aktörer, t.ex. genom överenskommelser. Arbetsförmedlingens återstående redovisning av uppdraget ska göras senast den 13 mars 2026.

Utveckling av arbetet med arbetsgivare

I regleringsbrevet för budgetåret 2025 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att utveckla arbetet gentemot arbetsgivare. Arbetsförmedlingen ska i arbetet prioritera arbetsgivare som vill anställa arbetssökande som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. En slutlig redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet senast den 1 oktober 2026.

Ökad kostnadseffektivitet i matchningstjänsterna

I regleringsbrevet för budgetåret 2025 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att förändra de anskaffade matchningstjänsterna för att uppnå förbättrade arbetsmarknadseffekter för deltagarna och ökad kostnadseffektivitet, bl.a. genom att

- genomföra förändringar som ger leverantörerna starkare incitament att uppnå förbättrade resultat i form av övergångar till arbete och utbildning

- påtagligt minska kostnaderna per genomsnittlig deltagare i tjänsten.

Uppdraget redovisades i februari 2026 genom rapporten Ökad kostnads-effektivitet i matchningstjänsterna (Af-2025/0025 4337).

Rapport från Statskontoret om effektiviteten i Arbetsförmedlingens användning av förvaltningsmedel

Regeringen gav den 5 oktober 2023 Statskontoret i uppdrag att analysera hur effektivt Arbetsförmedlingen använder sina förvaltningsmedel och att vid behov lämna förslag som skulle ge myndigheten möjlighet att använda sina förvaltningsmedel mer effektivt framöver. Uppdraget redovisades av Statskontoret i januari 2025 genom överlämnandet av rapporten Gör jobbet! En mer effektiv användning av Arbetsförmedlingens förvaltningsmedel (2025:2).

Enligt Statskontorets bedömning behöver regeringen och Arbetsförmedlingen förbättra hur de samarbetar. Ett bättre samarbete är enligt Statskontoret det enskilt viktigaste för att myndigheten ska ha möjlighet att använda sina förvaltningsmedel mer effektivt framöver. Varken regeringen eller myndigheten har enligt Statskontoret i tillräcklig utsträckning ägnat sig åt de uppgifter som de har bäst förutsättningar att utföra. I regeringens fall handlar det om att staka ut den långsiktiga inriktningen för arbetsmarknadspolitiken. I Arbetsförmedlingens fall handlar det om att använda sin expertkompetens för att bedöma vad som är det mest effektiva sättet att stödja arbetssökande och arbetsgivare, och därmed nå målen för politikområdet.

Uppdrag till Konkurrensverket att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem

Regeringen gav i juni 2025 Konkurrensverket i uppdrag att lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem. Utgångspunkten för uppdraget är att lämna förslag på ändringar i lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV. Konkurrensverket ska även, om det finns behov, lämna förslag på ändringar i annan lagstiftning. Uppdraget redovisades av Konkurrensverket i december 2025 genom rapporten Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem (rapport 2025:8).

Rapporten är remitterad med sista svarsdag den 17 maj 2026.

Kommunernas uppgifter och medverkan i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Kommunerna bedriver verksamhet inom flera områden med olika koppling till arbetsmarknadspolitiken och kan ha flera olika typer av uppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Enligt lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd ska det i varje kommun finnas en arbetslöshetsnämnd. Om ingen annan nämnd har uppdraget utgör

kommunstyrelsen arbetslöshetsnämnd. Nämnden har till uppgift att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet.

Enligt 6 kap. 2 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter får kommuner, efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen, anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En sådan överenskommelse får innefatta ersättning från Arbetsförmedlingen till kommunen. Regeringen kan meddela föreskrifter om under vilka förutsättningar Arbetsförmedlingen får ingå sådana överenskommelser och om innehållet i överenskommelserna. För närvarande finns inga sådana föreskrifter.

När det gäller kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken har en särskild utredare haft i uppdrag att analysera vissa frågor kring kommunernas roll i den statliga arbetsmarknadspolitiken (dir. 2019:86). Utredningen överlämnade i juni 2020 betänkandet *Kommuner som utförare av tjänster åt Arbetsförmedlingen* – en analys av de rättsliga förutsättningarna (SOU 2020:41) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats.

Statens servicecenter

Statens servicecenter är en myndighet med uppdrag att göra statens verksamhet mer effektiv och tillgänglig. Myndigheten ska bl.a. tillhandahålla lokal statlig service vid servicekontor runt om i landet. På dessa kontor kan privatpersoner och företag få hjälp med att navigera i och använda tjänster från bl.a. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

Regeringen gav den 14 november 2024 Statens servicecenter i uppdrag att ta fram en plan för en ny organisering av servicekontorsnätet (Fi2024/02222). Statens servicecenter har lämnat en delredovisning av uppdraget som redogör för utgångspunkter och principer för den framtida organiseringen, däribland tillgänglighet i hela landet. Den 16 oktober 2025 beslutade regeringen om en ändring av uppdraget. Ändringen innebär att Statens servicecenter ska förstärka arbetet med att på sikt tillhandahålla statlig service inom samtliga s.k. funktionella analysregioner genom att även utveckla och tillhandahålla flexibla och mobila lösningar för lokal statlig service. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2026.

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att 10 miljoner kronor tillförs Statens servicecenter i syfte att säkra en effektiv medborgarservice på fler platser i landet (prop. 2025/26:1 utg.omr. 2). Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2025/26:FiU2, rskr. 2025/26:133).

Platsbanken

Genom Arbetsförmedlingens digitala tjänst Platsbanken kan arbetsgivare via automatiserade system publicera rekryteringsannonser. För att få annonsera i

Platsbanken måste annonsören vara verksam i Sverige och finnas i företagsregistret hos Statistiska centralbyrån. Privatpersoner får med vissa undantag inte annonsera i Platsbanken.

För annonsörer i EU/EES och Schweiz gäller att de får annonsera om arbetsgivaren och det arbete som ska utföras finns inom EU/EES eller Schweiz där den fria rörligheten gäller. Annonsören ska då kontakta Eures tjänster i det land där arbetsgivaren har sin verksamhet.

Annonser i Platsbanken ska vara skrivna på svenska eller engelska.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om Arbetsförmedlingen behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkring-
en (s. 22 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Det kan konstateras att matchningsproblematiken på den svenska arbetsmarknaden är utbredd. Inom en rad yrken och branscher har arbetsgivare svårt att hitta lämpliga sökande till de lediga jobben. Att Arbetsförmedlingen fungerar väl som myndighet är enligt utskottet grundläggande för att minska denna problematik och i övrigt förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Som tas upp i kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 11 och 22 och 2025/26:3191 (C) yrkande 2 samt i motion 2025/26:1571 (S) ska Arbetsförmedlingen givetvis ha en god lokal närvaro i hela landet, vilket inkluderar stark närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar.

Utskottet konstaterar att Arbetsförmedlingen sedan 2022 har ett tydligt uppdrag när det gäller tillgången till likvärdig service och likvärdigt stöd i hela landet. I uppdraget ingår att särskilt stärka stödet till personer som är långtidsarbetslösa i områden med socioekonomiska utmaningar. Att Arbetsförmedlingen kan ha en ändamålsenlig lokal närvaro i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommunerna, är enligt utskottet angeläget att värna. Utskottet följer myndighetens arbete mycket noga och förutsätter att regeringen också gör det och vid behov vidtar ytterligare åtgärder för att säkerställa att arbetssökande har tillgång till likvärdigt stöd och service i hela landet. Utskottet noterar i sammanhanget det pågående regeringsuppdraget till Statens servicecenter i vilket bl.a. ingår att utveckla och tillhandahålla flexibla och mobila lösningar för lokal statlig service. Med det anförda finns det enligt utskottet inte skäl till något initiativ på området. De aktuella motionsyrkandena bör därmed avslås.

Utskottet konstaterar vidare att flera av motionsförslagen i avsnittet handlar om arbetsförmedling med fristående leverantörer, om än med olika inriktning. I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 24 menar motionärerna att en översyn bör göras i syfte att utvärdera valfrihetssystemets resultat och effekter

i förhållande till den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I kommittémotion 2025/26:3191 (C) yrkande 1 menar motionärerna att reformeringen av Arbetsförmedlingen måste fullföljas med målet att fristående förmedlare helt ska överta det praktiska matchningsarbetet.

Utskottet vill när det gäller dessa förslag inleda med att slå fast att matchningstjänster inom valfrietssystemet är ett betydelsefullt verktyg inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det är dock väl känt att det har funnits brister i matchningstjänsterna, och utskottet välkomnar därmed uppdraget till Arbetsförmedlingen att förändra de anskaffade matchningstjänsterna med målet att uppnå förbättrade arbetsmarknadseffekter för deltagarna och ökad kostnadseffektivitet. Det är grundläggande att tjänsterna är utformade på ett sådant sätt att den tjänst som utförs håller hög kvalitet och att tjänsterna är kostnadseffektiva. Det bör samtidigt påpekas att matchningstjänster i fristående regi i många fall inte är rätt väg att gå, utan att det i stället behövs mer av insatser direkt från Arbetsförmedlingen. Utskottet uppmärksammar och välkomnar därmed det fortsatta arbetet inom Arbetsförmedlingen med att bl.a. bygga ut det sammanhållna matchningsstödet. Behoven av att förbättra matchningen och kontrollen av arbetssökande för att korta ned tiden i arbetslöshet är tydliga, och det är med gillande som utskottet lyfter fram de budgetsatsningar som gjorts när det gäller Arbetsförmedlingen för att stödja myndighetens arbete med personer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden.

Utskottet kan sammantaget konstatera att frågan om arbetsförmedling med fristående leverantörer kontra arbetsförmedling i myndighetens egen regi är en fråga som är föremål för löpande uppföljning och överväganden av regeringen. När det gäller behovet av utvärdering av valfrietssystemets resultat och effekter noterar utskottet även det uppdrag som Konkurrensverket nyligen redovisade med en rad förslag på hur lagen om valfrietssystem kan förändras för att motverka kriminella och oseriösa aktörers möjligheter att verka inom valfrietssystemen.

Med det anförda finns det enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av de aktuella motionsyrkandena, som därmed bör avslås.

Med det ovan anförda finner utskottet inte heller anledning att föreslå något initiativ med anledning av motionerna 2025/26:2501 (M), 2025/26:2891 (M) och 2025/26:1728 (KD) yrkandena 1 och 2, som på olika sätt handlar om kompletterande aktörers medverkan i arbetsmarknadspolitiken och om att förändra Arbetsförmedlingens uppdrag och roll. Även dessa motionsyrkanden bör därmed avslås.

När det gäller kommunernas roll inom arbetsmarknadspolitiken, en fråga som lyfts fram i de båda motionerna 2025/26:1061 (S) och 2025/26:252 (SD), vill utskottet inleda med att framhålla kommunerna som en central aktör i arbetsmarknadspolitiken. Kommunerna bedriver verksamhet inom flera områden med olika koppling till arbetsmarknadspolitiken och kan ha flera olika typer av uppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Vanligt är att

kommuner bedriver arbetsmarknadsinriktade aktiviteter för arbetssökande med försörjningsstöd.

Kommunerna är avgjort en central samverkanspart för Arbetsförmedlingen, vilket också anges med tydlighet i myndighetens instruktion. När det mer specifikt gäller kommunernas medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken noterar utskottet att de rättsliga förutsättningarna för kommuner som utförare av tjänster har utretts grundligt i en statlig utredning. Utskottet ser med det anförda inte skäl för att ta något initiativ på grundval av någon av de aktuella motionerna, som därmed bör avslås.

En ny princip för flexiblare resursanvändning av Arbetsförmedlingens anslag förespråkas i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 21. När det gäller detta förslag noterar utskottet det uppdrag som Statskontoret haft om att analysera Arbetsförmedlingens användning av tilldelade förvaltningsmedel. Utskottet uppmärksammar att regeringen i budgetpropositionens resultatredovisning konstaterar att det pågår ett positivt utvecklingsarbete på Arbetsförmedlingen, bl.a. utifrån Statskontorets rapport om Arbetsförmedlingens effektivitet. Med det anförda finns det enligt utskottet inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen med anledning av det aktuella motionsyrkandet, som därmed bör avslås.

När det avslutningsvis gäller det som framförs i motion 2025/26:1569 (S) om att annonser i Arbetsförmedlingens platsbank bör kunna publiceras på samtliga nordiska språk noterar utskottet att det krav som gäller i dag är att annonser ska vara skrivna på svenska eller engelska. Utskottet är inte emot att det aktuella kravet ses över men är för den delen inte berett att förespråka något initiativ i frågan. Även denna motion bör därmed avslås.

Samhall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Samhalls uppdrag och verksamhet och om informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall.

Jämför reservation 10 (S) och 11 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) framhåller motionärerna att utformningen av merkostnadsersättningen till Samhall bör ses över för att bli flexiblare och därmed ge bättre förutsättningar att möta varje arbetstagares individuella behov (yrkande 14). Motionärerna är vidare av uppfattningen att Samhall i större utsträckning bör ta hänsyn till arbetstagares individuella förutsättningar (yrkande 15). Motionärerna framhåller också behovet av ett bättre informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och Samhall (yrkande 16). Vidare menar motionärerna att det bör göras en översyn

med syftet att se om Samhall har en ändamålsenlig organisationsform (yrkande 17).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) lyfter motionärerna fram vikten av en översyn av Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar som tar fasta på hur osund konkurrens kan undvikas och hur företaget bättre kan medverka till att utveckla och kompetensförsörja den reguljära arbetsmarknaden (yrkande 3).

I motion 2025/26:1373 av Peter Hedberg m.fl. (S) menar motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på förändringar när det gäller Samhall. Enligt motionärerna måste Samhall återgå till att bli en arbetsplats där individens behov styr, inte bolags- och vinstintresse.

Bakgrund

Samhall Aktiebolag

Samhall Aktiebolag (Samhall) är ett statligt ägt bolag med samhällsuppdraget att producera efterfrågade varor och tjänster och genom detta skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är riksdagen som beslutar om samhällsuppdraget, som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning till ägaren (prop. 1991/92:91, bet. 1991/92:AU16, rskr. 1991/92:249).

Verksamheten vid Samhall ska bedrivas enligt affärsmässiga principer och på marknadens villkor, och det övriga näringslivet ska i det sammanhanget inte utsättas för osund konkurrens. Statens samlade styrning av Samhalls verksamhet innefattar bl.a. bolagsordning och ägaranvisning, de författningar och beslut som styr anvisningar till anställning hos Samhall och den finansiella styrningen i form av den s.k. merkostnadsersättningen från staten. Den nu gällande bolagsordningen antogs vid Samhalls bolagsstämma den 28 april 2014.

För uppdraget får Samhall statlig ersättning. Villkoren för den statliga ersättningen, vanligtvis kallad merkostnadsersättningen, framgår av förordningen (2018:1528) om statlig ersättning till Samhall Aktiebolag för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Den ersättning som ska betalas till Samhall för uppdraget bestäms inför varje kalenderår och föreslås i regeringens budgetproposition, utgiftsområde 14, anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Anvisningsprocessen till skyddat arbete hos Samhall

Av förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga framgår att Arbetsförmedlingen får besluta om skyddat arbete hos Samhall för en person vars arbetsförmåga är så nedsatt till följd av en funktionsnedsättning att personen inte kan få något annat arbete och vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser.

Arbetsförmedlingen har enligt sitt regleringsbrev för budgetåret 2026 i uppdrag att utveckla och följa upp processen för anvisning till skyddat arbete hos Samhall. Enligt uppdraget ska Arbetsförmedlingen följa upp att de utvecklingsåtgärder som myndigheten vidtagit i fråga om anvisningar till skyddat arbete hos Samhall har omhändertagit de brister som tidigare identifierats. Arbetsförmedlingen ska också utveckla enhetliga arbetssätt i myndigheten för prioritering och urval när det finns flera kandidater till en ledig plats hos Samhall. Senast den 14 oktober 2026 ska en muntlig lägesbeskrivning av uppdraget lämnas till Regeringskansliet, och en slutlig redovisning ska lämnas senast den 14 oktober 2027.

Riksrevisionens granskning av Samhall

Riksrevisionen har genomfört en effektivitetsgranskning av Samhall inriktad på om bolaget uppfyller sitt samhällsuppdrag. Resultatet av granskningen redovisas av Riksrevisionen i rapporten Samhalls samhällsuppdrag – styrning och organisation i behov av förändring (RiR 2023:14). Regeringen överlämnade i december 2023 skrivelse 2023/24:51 Riksrevisionens rapport om Samhalls samhällsuppdrag till riksdagen. Skrivelsen har behandlats av riksdagen (bet. 2023/24:AU4, rskr. 2023/24:138).

Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete

Regeringen beslutade i januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar (dir. 2024:4). Syftet med översynen är att säkerställa att verksamheten når rätt individer och utformas på ett sätt som ger dessa individer bästa möjliga stöd.

Utredningen, som antagit namnet Samhallutredningen, redovisade sitt uppdrag i mars 2025 genom överlämnande av betänkandet Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete (SOU 2025:29) till regeringen.

Utredningen lämnar ett antal förslag som framför allt syftar till att höja kvaliteten i Samhalls verksamhet, på såväl kort som lång sikt. Syftet är att de anställda i ökad utsträckning ska få tillgång till ett ändamålsenligt stöd och för att verksamheten ska riktas till rätt individer. Utredningen lämnar bl.a. följande förslag:

- Statens merkostnadsersättning till Samhall bör räknas upp årligen, i syfte att skapa stabila och förutsägbara ekonomiska förutsättningar, och därmed säkerställa att kvaliteten i verksamheten består över tid.
- Antalet anställda i skyddat arbete bör minskas med 5 procent, till förmån för högre kvalitet i verksamheten.
- Det bör införas en förstärkt introduktionsperiod för nyanställda under de inledande 24 månaderna i skyddat arbete hos Samhall.
- Flera olika mål för verksamheten bör förändras, däribland målet för övergångar till den reguljära arbetsmarknaden.

- Tillgången till skyddat arbete bör utökas genom att målgruppsbegränsningar för skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA) tas bort och genom en ny form av skyddat arbete hos idéburna organisationer.
- Regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att i flera olika avseenden följa upp handlägningsprocessen och arbetet med arbetsplatsförlagda insatser för arbetssökande med funktionsnedsättning.
- Regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att utreda hur samverkan kan utvecklas till stöd för arbetssökande som inte har kunnat få ett skyddat arbete. Regeringen bör också låta utreda om vissa av de personer med funktionsnedsättning som är långtidsinskrivna hos Arbetsförmedlingen utan insatser varaktigt saknar tillräcklig arbetsförmåga för att kunna tillgodogöra sig ett skyddat arbete.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Regeringen beslutade i maj 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den reglering som styr informationsutbytet och behandlingen av personuppgifter för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (dir. 2023:65). Utredningen fick ett tilläggsdirektiv i november 2024 (dir. 2024:106).

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om förbättrat informationsutbyte och en mer ändamålsenlig lagreglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, redovisade sitt uppdrag i juni 2025 genom överlämnandet av betänkandet *Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten* (SOU 2025:74) till regeringen.

Utredningen lyfter i betänkandet bl.a. fram behovet av bättre informationsdelning från Arbetsförmedlingen till Samhall för att Samhall ska kunna fullgöra sitt uppdrag och föreslår att Arbetsförmedlingen ska ha möjlighet att lämna vissa uppgifter om enskilda till Samhall utan hinder av sekretess. Utredningen föreslår också att den nuvarande tystnadsplikten för uppgifter i Samhalls verksamhet utökas till att även omfatta obehörigt utnyttjande av uppgifter. Genom detta skapas ett lika starkt skydd för uppgifter om den enskilde oavsett om de hanteras av Arbetsförmedlingen eller Samhall.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om Samhall behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 47 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att framhålla den betydelse som Samhall har för många människor och för arbetsmarknadspolitiken i stort. Samhall spelar en central roll när det gäller att ta till vara potentialen hos personer med funktionsnedsättning. Denna synnerligen viktiga verksamhet för att fler ska komma i arbete efter sina förutsättningar bör värnas, och det är således angeläget att säkerställa att verksamheten fungerar på ett bra sätt och når rätt målgrupper.

Flera av de motionsförslag som behandlas i detta avsnitt handlar om att Samhalls verksamhet behöver ses över i olika avseenden. Utskottet konstaterar att den s.k. Samhallutredningen har slutfört sitt uppdrag och att utredningens överväganden och förslag efter remissbehandling nu bereds inom Regeringskansliet. Utredningen hade ett brett uppdrag som omfattade att se över Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar. Det finns enligt utskottet inte någon anledning att föregripa beredningen av Samhallutredningens överväganden och förslag. Utskottet noterar vidare det uppdrag som regeringen givit Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet för budgetåret 2026 om att utveckla och följa upp anvisningsprocessen till skyddat arbete hos Samhall. Kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 14 och 15 och 2025/26:3191 (C) yrkande 3 samt motion 2025/26:1373 (S) bör därmed avslås.

När det gäller informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall, en fråga som tas upp i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 16, konstaterar utskottet att detta är en fråga som behandlats av Utredningen om förbättrat informationsutbyte och en mer ändamålsenlig lagreglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Utredningen föreslår bl.a. att Arbetsförmedlingen ska få lämna uppgifter om en enskilds personliga förhållanden till Samhall utan hinder av sekretess. Inte heller när det gäller denna fråga finns det enligt utskottet anledning att föregripa den förestående beredningen inom Regeringskansliet av de förslag som har presenterats. Även detta motionsyrkande bör därmed avslås.

När det slutligen gäller valet av organisationsform för Samhall, vilket tas upp i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 17, noterar utskottet att utgångspunkten i direktivet till Samhallutredningen var att Samhall även i fortsättningen ska vara ett statligt bolag vars uppdrag ska innefatta produktion av efterfrågade varor och tjänster. Utskottet är i nuläget inte berett att ta något initiativ inriktat på att se över organisationsformen för Samhall. Således bör också detta motionsyrkande avslås.

Äldres villkor i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder och incitament för senior arbetskraft att vara kvar längre i arbetslivet.

Motionerna

I motion 2025/26:1372 av Peter Hedberg m.fl. (S) menar motionärerna att villkoren för anställda inom Samhall som är äldre och har en funktionsvariation bör utredas. Motionärerna menar att villkoren för rätt till trygghetspension för denna grupp behöver bli mer likställda de villkor som gäller för arbetstagare med normalt förekommande arbeten.

I motion 2025/26:1532 av Emma Ahlström Köster (M) menar motionären att det bör tillsättas en utredning som innefattar att säkerställa att det alltid lönar sig för individen att arbeta längre (yrkande 2). Vidare betonar motionären vikten av att beakta kompetensförsörjningen i välfärden och andra bristyrken när incitament för senior arbetskraft utformas (yrkande 3).

I motion 2025/26:2113 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) menar motionären att det bör göras en översyn av gällande regelverk och lagar i syfte att förbättra årsrikas villkor på arbetsmarknaden och göra det möjligt att fortsätta arbeta efter generell pensionsålder för den som så önskar.

I motion 2025/26:2314 av Sten Bergheden (M) menar motionären att det bör göras en översyn för att förbättra möjligheterna för seniorer att kunna fortsätta på arbetsmarknaden även efter den ordinarie pensionsåldern. Det handlar enligt motionären bl.a. om att uppmuntra till nya utbildningar som kan underlätta för fler som vill att kunna vara kvar på arbetsmarknaden längre. Samme motionär tar i motion 2025/26:2315 upp att det behöver göras en översyn när det gäller villkoren på arbetsmarknaden för att byta jobb mitt i livet. Motionären efterfrågar konkreta förslag, t.ex. sänkta arbetsgivaravgifter för medelålders arbetstagare.

I motion 2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) menar motionären att det behöver vidtas åtgärder för att underlätta för seniorer att vara kvar i arbetslivet (yrkande 1). Motionären tar upp den sociala gemenskap som ett arbete ger och menar att det måste bli enklare för seniorer att vara kvar i arbetslivet i olika grad och på olika sätt.

Bakgrund

En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025

I regeringens arbetsmiljöstrategi för 2021–2025 (skr. 2020/21:92) är hållbart arbetsliv ett av strategins fyra fokusområden. Regeringen betonar i skrivelsen att en central del för att skapa ett längre och hållbart arbetsliv är att bättra ta till vara äldres kompetens och erfarenhet. Arbetslivet behöver enligt regeringen även bli mer åldersoberoende. Allt fler kan och vill arbeta längre, men många möter olika hinder i arbetslivet i t.ex. olika regelsystem och avtal. Åldersdiskriminering bör enligt regeringen motverkas med breda åtgärder, och regeringen framhåller att en god arbetsmiljö genom hela livet är grundläggande.

En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv

Regeringen tillsatte i juni 2024 en utredning med uppdrag att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi (dir. 2024:56). I direktivet till utredningen framhåller regeringen bl.a. vikten av ett hållbart arbetsliv där alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv samt anför att förutsättningarna för ett förlängt arbetsliv behöver förbättras och eventuella hinder undanröjas för att äldre ska ha möjlighet att arbeta längre.

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv, redovisade sitt uppdrag i juni 2025 genom överlämnande av betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) till regeringen. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

I budgetpropositionen för 2026 aviserar regeringen att den kommer att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi som möter utmaningarna på framtidens arbetsmarknad (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5). I regeringens propositionsförteckning för våren 2026 anges att regeringens arbetsmiljöstrategi 2026–2030 ska presenteras i april genom en skrivelse till riksdagen.

Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen

Regeringen beslutade i maj 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och ta ställning till den närmare utformningen av en anpassning av åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställningen till riktåldern för pension, med ett intervall på två år mellan riktåldern och åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställningen (dir. 2024:53).

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om anpassning av åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning till riktåldern för pension, överlämnade i juni 2025 betänkandet Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen (SOU 2025:70) till regeringen. I betänkandet föreslår utredningen att ett nytt begrepp – las-åldern – införs i lagen (1982:80) om anställningsskydd och kopplas till riktåldern för pension med ett tillägg av två år. Utredningen gör bedömningen att de föreslagna lagändringarna sammantaget kan antas innebära att fler stannar kvar i arbetslivet längre upp i åldern men att den närmare omfattningen är svår att förutse.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Kansliet för ett hållbart arbetsliv

Regeringen beslutade i september 2021 att inrätta ett kansli för att samordna arbetet för ett hållbart arbetsliv. Kansliet för hållbart arbetsliv (S 2021:D) inrättades organisatoriskt på Socialdepartementet. Med anledning av regeringens prioriteringar ändrades kansliets uppdrag i mars 2023 så att uppdraget riktades in på att bättre stärka arbetslinjen, göra det möjligt för fler personer att delta i arbetslivet, bidra till att säkra kompetensförsörjningen, motverka åldersdiskriminering och bidra till positiva effekter för samhällsekonomin.

Kansliets arbete slutfördes i augusti 2024 genom att departementspromemorian Ett mer hållbart och längre arbetsliv (Ds 2024:19) överlämnades till regeringen.

I promemorian redogör kansliet bl.a. för olika insatser och åtgärder som skulle kunna bidra till att åstadkomma ett längre och mer hållbart arbetsliv. Kansliet betonar bl.a. vikten av att möjliggöra för fler att jobba längre. Ett område som lyfts fram är behovet av förstärkta insatser för att möta de utmaningar som finns när det gäller åldersdiskriminering inom arbetslivet.

Diskrimineringslagen

Diskriminering på grund av ålder, bl.a. inom hälso- och sjukvården och arbetslivet, är enligt diskrimineringslagen (2008:567) förbjuden. Lagen ställer också krav på att alla arbetsgivare ska arbeta förebyggande och främjande för att motverka diskriminering.

Uppdrag till Diskrimineringsombudsmannen att motverka åldersdiskriminering i arbetslivet

Regeringen gav i december 2025 Diskrimineringsombudsmannen (DO) i uppdrag att, i konsultation med arbetsmarknadens parter, identifiera behov av stödinsatser och andra åtgärder för att stärka arbetsgivares arbete mot åldersdiskriminering i arbetslivet (A2025/01199). Inom ramen för uppdraget ska DO, vid behov, lämna förslag på stödinsatser och andra åtgärder i syfte att stärka arbetsgivares kunskap och förmåga att motverka åldersdiskriminering.

DO ska lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 mars 2027.

Uppdrag till Forte inom området åldrande i arbetslivet

Regeringen har gett Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att analysera forskningsbehovet kring åldrande i arbetslivet. Uppdraget ingår i Fortes regleringsbrev för 2026 och ska bidra till utvecklingen av det nationella forskningsprogrammet för arbetsliv. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 september 2026.

Arbetsgivaravgifter för personer som fyllt 67 år

Den som ger ut ersättning för arbete i Sverige ska i regel betala arbetsgivaravgifter. Arbetsgivaravgifterna är i de flesta fall 31,42 procent av ersättningen för arbete. Beroende på betalningsmottagarens ålder och tillämpliga nedsättningsregler kan lägre procentsatser gälla. På ersättning för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 67 år eller mer ska en arbetsgivaravgift om 10,21 procent betalas. På ersättning för arbete till personer som är födda 1937 eller tidigare ska arbetsgivaravgifter inte betalas alls.

Förutom lägre arbetsgivaravgifter på grund av ålder finns vissa nedsättningar av arbetsgivaravgifterna som har beslutats av arbetsmarknadspolitiska

skäl (regionalt stöd och växa-stöd) samt för att stimulera vissa områden (forskning och utveckling).

Rätten till sjukersättning för äldre

Gällande rätt

Den 1 september 2022 infördes lättnader i bedömningen av rätten till sjukersättning för äldre försäkrade. Dessa s.k. äldre regler i sjukersättningen, även kallad trygghetspension, innebär att arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår den ålder då sjukersättning som längst kan lämnas bedöms i förhållande till förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av eller till annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne (33 kap. 10 a § socialförsäkringsbalken).

Utvärdering av sjukförsäkringens regelverk

Regeringen beslutade i juni 2022 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera de senaste årens förändringar i sjukförsäkringens regelverk (dir. 2022:64). Utredningen fick ett tilläggsdirektiv i februari 2023 (dir. 2023:20).

Utredningen redovisade sitt uppdrag i mars 2024 genom överlämnande av slutbetänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26) till regeringen. Utredningen gör bl.a. en analys av de s.k. äldre reglerna inom sjukpenningen och sjukersättningen.

Försäkringskassan har vidare haft i uppdrag att analysera konsekvenserna av de särskilda bestämmelserna för äldre i förvärvsarbetande ålder för sjukpenning och sjukersättning som trädde i kraft under 2022. Uppdraget slutredovisades till Regeringskansliet i juni 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om äldres villkor i arbetslivet behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 39 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

Utskottets ställningstagande

Sverige ska vara ett jämlikt och jämställt land. Detta förutsätter att vi som land kan ta vara på all kompetens, innovation och företagande som behövs för hållbar ekonomisk tillväxt och för att kunna hantera de stora samhällsutmaningarna. Äldre personer har ofta omfattande erfarenhet och kunskap som kan vara ovärderlig för företag och organisationer. Att utesluta personer från arbetslivet på grund av ålder leder till att viktiga resurser inte tillvaratas. Fördomar och attityder kring ålder riskerar att minska mångfalden och innovationskraften, och måste motverkas på bred front.

Som tas upp i motionsförslagen i avsnittet är det centralt att förbättra äldres villkor på arbetsmarknaden och att underlätta för personer att vara kvar i arbetslivet även efter den generella pensionsåldern. Utskottet kan konstatera att åtgärder för att arbetstagare ska kunna och vilja arbeta längre upp i åldrarna har präglat regeringens politik under senare år och varit föremål för flera olika utredningsuppdrag. Utskottet uppmärksammar bl.a. det arbete som bedrivits av Kansliet för ett hållbart arbetsliv respektive Utredningen om anpassning av åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning till riktåldern för pension. I sammanhanget vill utskottet även peka på de lägre arbetsgivaravgifter som gäller vid anställning av äldre arbetskraft.

Inom gruppen äldre finns outnyttjad kompetens som samhället måste bli bättre på att ta till vara för att kunna fullgöra framtida välfärdsåtaganden. Som utskottet redan varit inne på i tidigare avsnitt i betänkandet är det angeläget att det finns goda förutsättningar för omställning mitt i livet. Det bör vidare hållas i minnet att ett arbete är mycket mer än att bara gå till jobbet – det bidrar till meningsfullhet och tillhörighet. När arbetsgemenskapen försvinner kan det för många uppstå ofrivillig ensamhet.

Att arbetstagare ska kunna och vilja arbeta längre upp i åldrarna är som sagt en fråga som rör Sveriges framtida välbefinnande. Det är således med stort intresse som utskottet följer det fortsatta arbetet på området, bl.a. regeringens arbete med en ny arbetsmiljöstrategi och uppdragen till Forte inom området åldrande i arbetslivet och till Diskrimineringsombudsmannen om att stärka arbetsgivares arbete mot åldersdiskriminering i arbetslivet.

När det gäller villkoren för trygghetspension, som tas upp i en av motionerna i avsnittet, noterar utskottet att det i relativ närtid har gjorts utvärderingar av det aktuella regelverket. Regeringens beredning av detta underlag bör enligt utskottet inte föregripas.

Med hänvisning till det arbete som pågår är utskottets sammantagna bedömning att det inte finns behov av något tillkännagivande till regeringen med anledning av något av de förslag som behandlas i detta avsnitt. Motionerna 2025/26:1372 (S), 2025/26:1532 (M) yrkandena 2 och 3, 2025/26:2113 (M), 2025/26:2314 (M), 2025/26:2315 (M) och 2025/26:3758 (L) yrkande 1 bör därmed avslås.

Arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen och att utvärdera effekterna av den reformerade arbetslöshetsförsäkringen sett till olika grupper.

Jämför reservation 12 (S), 13 (C) och 14 (MP) samt särskilt yttrande 3 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) menar motionärerna att effekterna av att den förlängda ersättningsperioden för barnfamiljer har tagits bort ur arbetslöshetsförsäkringen bör utredas (yrkande 27). Vidare menar motionärerna att regeringen bör analysera konsekvenserna av den nya arbetslöshetsförsäkringen för att säkerställa att eventuella negativa effekter kan åtgärdas, bl.a. bör en fördelningsprofil sammanställas som visar vilka effekter reformen av arbetslöshetsförsäkringen får sett till inkomstgrupper och kön (yrkande 28).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) föreslår motionärerna att reglerna för arbetslöshetsförsäkringen ändras så att arbetssökande, med bibehållen ersättning, kan fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidstudier som inte begränsar den arbetssökandes möjlighet att ta ett nytt arbete (yrkande 20).

I kommittémotion 2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) menar motionärerna att nyexaminerade studenter som söker jobb bör ges rätt till arbetslöshetsersättning (yrkande 3). Motionärerna anför att nyexaminerade studenter behöver ges marginaler i sitt jobbsökande för att de ska få ett bra avslut på studierna och en bra start på yrkeslivet.

I motion 2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S) menar motionärerna att den brantare avtrappningen i arbetslöshetsförsäkringen bör ses över för att stärka inkomstbortfallsprincipen. Teorin om att försäkra tryggheten för att på så sätt stimulera till arbete är enligt motionärerna fel tillvägagångssätt.

I motion 2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) lyfter motionärerna fram vikten av en stark arbetslöshetsförsäkring (yrkande 5). De anför bl.a. att det är av största vikt att människor inte tvingas till att ta arbete som de är överkvalificerade för eller där arbetsvillkoren är dåliga.

I motion 2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S) menar motionärerna att det bör ses över hur ersättning från arbetslöshetsförsäkringen ska kunna indexeras i linje med inflationen eller löneökningstakten. Ett liknande förslag har samma motionärer i motion 2025/26:1633.

I motion 2025/26:1791 av Boriana Åberg (M) menar motionären att regelverket för arbetslöshetsförsäkringen bör ses över så att personer som själva

väljer att avsluta sin anställning utan särskild anledning inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning.

I motion 2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C) uppmärksammar motionären situationen för gränspendlare mellan Sverige och Danmark när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Motionären menar att åtgärder bör vidtas för att säkra jämbördiga regler för gränspendlare vid uppsägning och en mer rättvis arbetslöshetsförsäkring (yrkandena 1 och 7).

I motion 2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD) menar motionären att lagen om arbetslöshetskassor bör ändras. Enligt motionären bör kravet för att en förening ska kunna registreras som arbetslöshetskassa vara att den har minst 15 000 medlemmar, och om medlemsantalet sjunker under 10 000 i en arbetslöshetskassa bör den kassan antingen avvecklas eller uppgå i en annan kassa.

I motion 2025/26:627 av Jamal El-Haj (-) menar motionären att nödvändiga åtgärder behöver vidtas för att åstadkomma en skälig och rättvis arbetslöshetsförsäkring, bl.a. så att fler kan få ut 80 procent av sin tidigare inkomst. Motsvarande förslag framför samma motionär i motion 2025/26:628 yrkande 1. I denna motion har motionären även förslag om att ersättningsnivåerna bör indexeras och justeras i enlighet med inflationen (yrkande 2).

Bakgrund

Regelverket för arbetslöshetsförsäkringen

Allmänt om regelverket

Den 1 oktober 2025 började nya regler inom arbetslöshetsförsäkringen att gälla (prop. 2023/24:128, bet. 2023/24:AU9, rskr. 2023/24:267). Lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring trädde då i kraft samtidigt som lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring upphävdes. Alla som får ett nytt beslut om ersättning den 1 oktober 2025 eller senare omfattas av de nya reglerna.

Till skillnad från det tidigare regelverket som byggde på att en sökande måste uppfylla ett arbetsvillkor innebär det nya regelverket att rätten till arbetslöshetsersättning är baserad på att den som ansöker om sådan ersättning måste uppfylla ett inkomstvillkor.

De inkomster som har använts för att en sökande ska kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning används även vid beräkningen av ersättningens storlek. Ersättningen i den inkomstbaserade arbetslöshetsförsäkringen lämnas med olika ersättningsnivåer utifrån tiden som en sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa, och ersättningsperiodens längd är differentierad utifrån sökandens arbetsmarknadsförankring.

En nedtrappning av ersättningen påbörjas efter 100 ersättningsdagar, då med 10 procentenheter. Efter 200 dagar trappas den ned med ytterligare 5 procentenheter. Den som fortfarande är arbetslös efter 300 dagar har rätt till aktivitetsstöd, som även det trappas ned med 5 procentenheter var hundra dag.

Sökande som deltar i utbildning

Sökande som deltar i utbildning har som huvudregel inte rätt till arbetslöshetsersättning oavsett utbildningens omfattning. När det gäller sökande som deltar i utbildning gör regeringen följande uttalande i förarbetena till den nya lagen (prop. 2023/24:128 s. 112):

Det är i linje med arbetslöshetsförsäkringens syfte att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten att arbetslöshetsersättning som huvudregel inte ska kunna ges till sökande vars avsikt är att delta i utbildning. Om en sökande däremot avbryter sin utbildning och inte har för avsikt att fullfölja den kan situationen dock jämföras med att utbildningen har avslutats. Sökanden bör då inte längre anses delta i utbildning. Som framgår av avsnitt 6.2.6 föreslår regeringen att tid då sökanden har deltagit i heltidsutbildning som är avslutad ska kunna utgöra överhoppningsbar tid vid beräkningen av ramtid.

Det finns några undantag när en person kan delta i utbildning och samtidigt få arbetslöshetsersättning. Bland annat finns det en möjlighet för en sökande att studera på deltid om högst 50 procent samtidigt som sökanden får arbetslöshetsersättning. De närmare villkoren för att få arbetslöshetsersättning samtidigt som en sökande deltar i utbildning framgår av 2 kap. 12–15 §§ lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring.

Studerandevillkor

I arbetslöshetsförsäkringen har det tidigare funnits ett s.k. studerandevillkor som innebar att den som gick från heltidsstudier till arbetslöshet kunde ha rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Villkoret avskaffades 2007.

Vid beredningen av förslaget till den nya inkomstbaserade arbetslöshetsförsäkringen var det några remissinstanser som hade synpunkter på arbetslöshetsförsäkringens funktion. Några instanser ansåg att arbetslöshetsförsäkringen bör ge trygghet även vid omställning från eftergymnasiala studier, exempelvis genom ett nytt s.k. studerandevillkor eller examensvillkor. Regeringen konstaterar att dessa synpunkter utgår från en annan innebörd av omställningsprincipen än den som ligger till grund för det betänkande som propositionen i huvudsak bygger på, och att synpunkterna därmed handlar om frågor som ligger utanför det aktuella lagstiftningsärendet (se prop. 2023/24:128 s. 64).

Förlängd ersättningsperiod för föräldrar

I det tidigare regelverket för arbetslöshetsförsäkringen fanns en möjlighet för föräldrar till barn under 18 år att få en förlängning av ersättningsperioden med 150 ersättningsdagar. När det gäller frågan om sådana regler bör införas i det nya regelverket är regeringens bedömning att det inte bör finnas någon möjlighet till förlängning av ersättningsperioden för föräldrar till barn under 18 år. Regeringen anför som skäl för sin bedömning bl.a. att en sådan möjlighet inte ligger i linje med arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring (se prop. 2023/24:128 s. 196).

Konsekvensutredningar och utvärdering

Av konsekvensutredningen i propositionen En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster (prop. 2023/24:128) framgår de konsekvenser som förslagen i propositionen bedöms innebära.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring förutsätter i vissa fall reglering genom förordning. Inför regeringens beslut i december 2024 om förordningar med anledning av den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster upprättades en konsekvensutredning. När det gäller frågan om utvärdering anger regeringen i den aktuella konsekvensutredningen att den följer den reformerade arbetslöshetsförsäkringen och att reformen utvärderas när och på det sätt som är ändamålsenligt.

Arbetslöshetskassornas bildande och verksamhet m.m.

Arbetslöshetskassorna har statens uppdrag att hantera och administrera arbetslöshetsförsäkringen. De är medlemsbaserade privata föreningar som har delegerats myndighetsutövande uppgifter.

Bestämmelser om arbetslöshetskassornas bildande och verksamhet finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. En förening kan enligt 3 § denna lag registreras som arbetslöshetskassa endast om den har minst 10 000 medlemmar, har till ändamål att ge sina medlemmar ersättning vid arbetslöshet samt har antagit stadgar och utsett styrelse och revisorer enligt samma lag.

Det finns drygt 20 självständiga arbetslöshetskassor i Sverige som alla följer samma regelverk för arbetslöshetsförsäkringen.

Sveriges a-kassor är en gemensam service- och intresseorganisation för alla arbetslöshetskassor som finns i Sverige. Organisationen ger stöd till arbetslöshetskassorna med bl.a. it-utveckling, handläggarstöd, utbildning och opinionsbildning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna, granskar Arbetsförmedlingen i dess uppgifter inom arbetslöshetsförsäkringen, företräder staten i juridiska frågor som gäller arbetslöshetsförsäkringen och handlägger ärenden om arbetslöshetsersättning för personer som söker jobb inom EU/EES.

I regleringsbrevet för budgetåret 2026 har regeringen som ett av målen för IAF angett att myndigheten ska göra en uppföljning av det nya regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen konstaterar att reformen av arbetslöshetsförsäkringen har inneburit vissa anpassningar och förändringar av de arbetsmarknadspolitiska regelverken och reglerna för de arbetsmarknadspolitiska individersättningarna, och anför att IAF inom ramen för sitt uppdrag har att följa upp arbetet med och implementeringen av de nya och reformerade regelverken hos berörda aktörer.

Arbete för en gemensam nordisk arbetsmarknad

I en överenskommelse träffad 1954 mellan de nordiska regeringarna formaliserades den gemensamma nordiska arbetsmarknaden som innebär att invånare i Norden kan arbeta i ett annat nordiskt land.

Det officiella nordiska samarbetet sker inom ramarna för Nordiska ministerrådet, där regeringarna samarbetar, och i Nordiska rådet, som är parlamentarikernas samarbetsforum.

Gränshinderrådet, ett politiskt tillsatt organ under Nordiska ministerrådet, har de nordiska regeringarnas uppdrag att främja den fria rörligheten inom Norden. Rådet inrättades 2014 och ska arbeta för att lösa gränshinder som rör privatpersoner och näringslivet samt bidra till ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

Under 2024 innehade Sverige ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Det svenska ordförandeskapet tog utgångspunkt i ett säkrare, grönare och friare Norden, med ett särskilt fokus på ett integrerat Norden utan gränshinder.

Ordförandeskapet i Nordiska rådet innehades under 2025 av Sverige. En av Sveriges prioriteringar i ordförandeskapsprogrammet var arbetet med att avlägsna gränshinder. Vid rådets session i Stockholm den 29 oktober 2025 fattades beslut om en strategi för fri rörlighet i Norden 2026–2030.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner

Motionsyrkanden om arbetslöshetsförsäkringen behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 52 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2024/25:82).

En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster

I propositionen En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster (prop. 2023/24:128) föreslog regeringen en ny lag om arbetslöshetsförsäkring. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2023/24:AU9, rskr. 2023/24:267).

Den 1 oktober 2025 trädde lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring i kraft.

Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring

I propositionen Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring (prop. 2024/25:162) föreslog regeringen vissa ändringar i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2025/26:AU3, rskr. 2025/26:8).

Utskottets ställningstagande

Arbetslöshetsförsäkringen är ett av de grundläggande trygghetssystemen för enskilda och har en central roll i arbetsmarknadspolitiken som omställningsförsäkring. Utskottet konstaterar att den stora förändring av systemet som nyligen trätt i kraft innebär att arbetslöshetsförsäkringen nu omfattar fler personer, framför allt genom att personer med svag förankring på arbetsmarknaden i fler fall än tidigare kommer att kunna få ersättning vid arbetslöshet.

I motionerna 2025/26:627 (-), 2025/26:628 (-) yrkande 1, 2025/26:1381 (S) och 2025/26:1575 (S) yrkande 5 menar motionärerna att arbetslöshetsförsäkringen bör vara mer generös. Bland annat förespråkas att avtrappningsreglerna i försäkringen ses över. Utskottet vill för sin del understryka att en bärande utgångspunkt i arbetslöshetsförsäkringen är dess funktion som omställningsförsäkring och att en naturlig utgångspunkt således är att försäkringen bör vara utformad så att sökande ges incitament att korta tiden i arbetslöshet. Med ett höjt tak och tydlig avtrappning ger arbetslöshetsförsäkringen nu både trygghet och starka incitament att börja arbeta. Utskottet delar därmed inte motionärernas bedömning att avtrappningsreglerna bör ändras eller att det bör tas andra initiativ till att göra försäkringen mer generös. De aktuella motionsyrkandena bör därmed avslås.

I ett antal motioner i avsnittet framställs förslag som handlar om att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen bör indexeras och justeras i linje med inflationen eller löneökningstakten. Enligt utskottet är det angeläget att låta det nyligen reformerade regelverket etableras och utskottet litar till att regeringen följer utvecklingen på området och vid behov återkommer med eventuella justeringar av arbetslöshetsersättningen. Med detta bör också motionerna 2025/26:628 (-) yrkande 2, 2025/26:1633 (S) och 2025/26:1635 (S) avslås.

Inte heller när det gäller motion 2025/26:1791 (M), som handlar om vad som bör gälla för den som väljer att avsluta en anställning utan särskild anledning, anser utskottet att det nu finns anledning att överväga något initiativ. Även denna motion bör därmed avslås.

Förslagen i kommittémotionerna 2025/26:3191 (C) yrkande 20 och 2025/26:3771 (MP) yrkande 3 handlar båda om att på olika sätt se över regelverket kopplat till studier. Det förstnämnda yrkandet gäller villkoren för att kombinera deltidsstudier med att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det senare avser att återinföra någon form av s.k. studerandevillkor, dvs. att studier under vissa förutsättningar bör grunda rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. När det gäller frågan om att införa ett studerandevillkor tar utskottet fasta på den historiskt förankrade principen att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som riktar sig till den som har en tidigare förankring på arbetsmarknaden, och delar därmed inte motionärernas uppfattning att studier bör kunna ligga till grund för rätt till arbetslöshetsersättning. Inte heller anser utskottet att det bör övervägas något initiativ om de villkor som gäller för att få arbetslöshetsersättning samtidigt som en sökande deltar i studier. Därmed bör de båda motionsyrkandena avslås.

När det gäller de krav på olika utredningsåtgärder och analyser i fråga om regelverket för arbetslöshetsförsäkringen som framställs i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkandena 27 och 28 delar utskottet i grund och botten motionärernas syn på vikten av att kombinera förändringar av ett regelverk med både genomgripande analyser innan och nödvändiga uppföljningar och utvärderingar efter att det förändrade regelverket är på plats. Utskottet uppfattar att också regeringen delar denna grundläggande utgångspunkt. Utskottet litar till att regeringen följer utvecklingen av reformen mycket nära och att den kommer att följa upp och utvärdera den nya lagstiftningen för att se om utfallet blir det som eftersträövades med reformen. Utskottet noterar i sammanhanget att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen enligt sitt regleringsbrev för 2026 som ett av sina mål har att göra en uppföljning av det nya regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Det är enligt utskottets mening inte påkallat att ställa den typ av specifika krav på analysåtgärder som motionärerna efterfrågar, och de aktuella motionsyrkandena bör därmed avslås.

När det gäller det som tas upp i motion 2025/26:971 (KD) om vilka villkor som bör gälla för medlemsantalet för att en förening ska få vara registrerad som arbetslöshetskassa kan utskottet inte se att det i nuläget finns något behov av att ändra i regelverket. I sammanhanget vill utskottet peka på det stöd som ges till samtliga arbetslöshetskassor genom service- och intresseorganisationen Sveriges a-kassor. Om det skulle visa sig att regelverket för arbetslöshetskassornas bildande och verksamhet bör revideras litar utskottet till att regeringen kommer att agera och återkomma till riksdagen med förslag. Det aktuella motionsyrkandet bör därmed avslås.

När det avslutningsvis gäller frågan om villkoren för gränspendlare i Öresundsregionen, vilken motionen 2025/26:1537 (C) yrkandena 1 och 7 handlar om, vill utskottet framhålla betydelsen av en väl fungerande gemensam nordisk arbetsmarknad. Det ska vara enkelt att leva, studera, arbeta och driva företag i hela Norden och över gränserna. Utskottet noterar att frågan om ett Norden utan gränshinder är högt prioriterad inom det nordiska samarbetet, och utskottet hyser förtroende för att regeringen i detta samarbete verkar för att undanröja olika gränshinder, bl.a. de som kan finnas när det gäller utformningen av respektive lands regelverk för arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet vill i sammanhanget också peka på den deklaration om ökat samarbete i Öresundsregionen som statsministrarna för Sverige och Danmark undertecknade sommaren 2025. Det finns med det anförda enligt utskottet inte anledning för riksdagen att ställa sig bakom de båda motionsyrkandena, som således bör avslås.

Reservationer

1. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amløh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 9 och 25 samt avslår motionerna

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1–3,

2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S),

2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S),

2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S),

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 12,

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 21,

2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP) yrkande 3,

2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD) yrkande 2,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 32 och

2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Att kompetensbristen är hög i Sverige samtidigt som arbetslösheten har stigit är ett växande problem. Sverige är också mitt uppe i en grön omställning. De senaste åren har blickarna varit vända mot inte minst norra Sverige, där tusentals nya jobb förväntas växa fram de kommande åren till följd av nya företagsetableringar och företagsexpansioner. Utöver det tillkommer en stor mängd jobb som skapas i andra branscher och i offentlig sektor när industrier och kommuner växer. Detta skapar i nästa led stora kompetensförsörjningsbehov som i allra högsta grad är en nationell angelägenhet. Att både företag och offentlig sektor får tag i rätt utbildad arbetskraft är helt avgörande för att Sverige ska kunna behålla ledartröjan i klimatomställningen.

Att vi har ett utbildningssystem som svarar upp mot arbetsmarknadens behov är en helt central faktor. Att den aktiva statliga arbetsmarknadspolitiken finns närvarande via Arbetsförmedlingen är en annan omistlig del. Kompetensförsörjningen är en stor utmaning och staten behöver enligt vår mening kliva in på ett tydligare sätt och ta ett större ansvar för att bidra till att

lösa de utmaningar som finns. Till skillnad från utskottet anser vi att än mer måste göras. Vi anser med det anförda att regeringen bör ta fram en nationell plan i syfte att bättre överblicka, kartlägga och samordna arbetet för att säkerställa en bättre fungerande kompetensförsörjning.

Vidare noterar vi i likhet med utskottet att artificiell intelligens är på väg att förändra den svenska arbetsmarknaden. Arbetstagare måste vara flexibla och beredda att anpassa sig till förändringar på arbetsmarknaden genom att förvärva nya färdigheter och kompetenser som är relevanta för det moderna arbetslivet. Det är upp till politiken att se till att fördelarna med denna teknik utnyttjas på ett rättvist och hållbart sätt och att eventuella negativa effekter mildras. Till skillnad från utskottet anser vi att regeringen inte är tillräckligt aktiv på området. Vi anser därmed att regeringen ytterligare bör verka för att ta till vara möjligheterna med artificiell intelligens på arbetsmarknaden.

2. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 12 och

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 21,

bifaller delvis motion

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 2 och 3,

2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S),

2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S),

2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S),

2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP) yrkande 3,

2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD) yrkande 2,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 32,

2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 10 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 9 och 25.

Ställningstagande

Det är angeläget att på olika sätt stimulera arbetskraftens geografiska rörlighet inom Sverige. Med beaktande av den utveckling som pågår i delar av landet och den allmänna bristen på utbildad arbetskraft, behövs incitament så att fler

människor med rätt kompetens vågar flytta dit där de behövs. Till skillnad från utskottet menar jag att det finns anledning att överväga ekonomiska incitament i form av flyttbidrag. Jag anser därmed att regeringen bör överväga att införa ett flyttbidrag för flytt till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft.

Vidare kan jag konstatera att efterfrågan på viss kompetens förändras och utvecklas över tid. Ett perspektiv som behöver finnas med i samhällsbygget både nu och i framtiden är användandet av artificiell intelligens. Framtidens arbete med artificiell intelligens kommer mest troligt att ställa krav på ett kontinuerligt lärande och en flexibilitet. Det handlar inte enbart om att lära sig den nya tekniken utan det kan också komma att innebära nya krav på kognitiva förmågor. Detta kan vidare komma att ställa nya krav på tillgången till olika former av utbildnings- eller träningsmöjligheter under arbetslivet och påverka det befintliga utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Med det anförda anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdraget att kartlägga behov och förutsättningar för framtidens utbildning, arbete och ett lärande arbetsliv.

3. Kompetensförsörjning och geografisk rörlighet, punkt 1 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP) yrkande 3 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 32 och
avslår motionerna

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1–3,

2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S),

2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S),

2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S),

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 12,

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 21,

2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD) yrkande 2,

2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 10 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 9 och 25.

Ställningstagande

EU-kommissionen räknar med att den europeiska återbruks- och återvinningsmarknaden kan växa stort och skapa många nya jobb. Som en del i den viktiga omställningen till en cirkulär ekonomi anser jag att regeringen bör ge relevanta aktörer i uppdrag att ta fram färdplaner för att utveckla näringsverksamheter och arbetstillfällen för en cirkulär ekonomi över hela landet.

När det gäller frågan om en fungerande kompetensförsörjning vill jag vidare betona vikten av att omställningsstödet säkerställs genom tillräckliga resurser för god kompetensförsörjning och att stödet indexregleras. Till skillnad från utskottet anser jag därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa omställningsstödet i enlighet med det anförda.

4. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amløh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 2–4, 6 och 7 samt avslår motionerna

2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S),

2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S),

2025/26:1570 av Heléne Björklund (S),

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Den svenska modellen utgör själva navet i organiseringen av Sveriges arbetsmarknad. Parternas traditionellt kompromissinriktade arbete har under många år lagt grunden för goda reallöneökningar och unikt få konfliktdagar. Att värna denna ordning är av högsta prioritet för oss. Vi ser därför med stor oro på regeringens agerande de gångna åren, bl.a. gäller det den svaga hanteringen av omställningsstudiestödet och fördröjandet av etableringsjobben.

Målet om full sysselsättning förutsätter en aktiv arbetsmarknadspolitik som är utformad efter målsättningen att alla som kan arbeta ska arbeta. Arbetssökande har olika behov, och därför behöver det finnas en bred uppsättning av

arbetsmarknadspolitiska verktyg som kan användas utifrån den specifika individens förutsättningar. Vi vill samtidigt understryka att det svenska samhällskontraktet inte enbart ska innehålla rättigheter. I kombination med ett starkt stöd ska den aktiva arbetsmarknadspolitiken innefatta tydliga krav och förväntningar på den som söker arbete.

Arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken går hand i hand; det behövs mer utbildning i arbetsmarknadspolitiken och vice versa. De relativt korta yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningarna är en viktig del av utbildningsfloran. Vi menar att fler personer bör delta i dessa och det är angeläget att styra mot ett mer jämställt utbud av dessa utbildningar. Utbildningarna ges i dag i stor utsträckning inom traditionellt mansdominerade yrken såsom bygg och transport, medan kvinnor allt oftare får vända sig till det reguljära utbildningssystemet. Arbetsmarknadsutbildningarna har också i hög grad präglats av tröga och stora nationella upphandlingar.

Vi socialdemokrater gjorde stora satsningar för en aktivare arbetsmarknadspolitik i vårt budgetförslag för 2026 där vi bl.a. prioriterade just arbetsmarknadsutbildningarna. Vi beklagar utskottets passiva inställning till den totala frånvaron av en aktiv arbetsmarknadspolitik från regeringens sida och anser att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Tydligare värna och slå vakt om den svenska modellen.
- Bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande.
- Tredubbla antalet deltagare till arbetsmarknadsutbildningar.
- Inrikta styrningen av arbetsmarknadsutbildningarna mot ett mer jämställt utbud.
- Inrikta styrningen av arbetsmarknadsutbildningarna så att utbildningarna anpassas utifrån regionala behov och att utbudet och inriktningen tas fram regionalt i samverkan med näringsliv, kommuner och parterna på arbetsmarknaden.

5. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S),

2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S),
2025/26:1570 av Heléne Björklund (S),
2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 2–4, 6 och 7.

Ställningstagande

Ett betydande antal människor som har utförsäkrats uppbär i dag försörjningsstöd. Skälet till detta är att de saknar tillräcklig arbetsförmåga för att försörja sig genom arbete men i strid med läkarintyg har bedömts vara arbetsföra av Försäkringskassan. Dessa individer löper stor risk att inte få nödvändigt stöd för att kunna återgå till arbete eftersom ansvarsfördelningen mellan olika aktörer riskerar att leda till att dessa individers behov inte identifieras.

Det är visserligen bra att Arbetsförmedlingen har fått tydliga uppdrag inriktade på att ta till vara sjukskrivnas förvärvsförmåga, men till skillnad från utskottet menar jag att betydligt mer måste göras för de individer som har utförsäkrats. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd för att kunna återgå till eller få arbete.

I sammanhanget vill jag avslutningsvis uppmärksamma Vänsterpartiets budgetförslag för 2026 där vi gör kraftfulla satsningar inom arbetsmarknadspolitiken, inte minst för att ge fler arbetslösa möjligheten att delta i arbetsmarknadsutbildning.

6. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 2 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motionerna

2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S),
2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S),
2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S),
2025/26:1570 av Heléne Björklund (S),
2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 2–4, 6 och 7.

Ställningstagande

Vägen in på arbetsmarknaden måste förstärkas genom att fler får chansen till ett jobb utan utbildningskrav. Jag anser därför att regeringen behöver se över möjligheten att utvidga etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade.

Jag konstaterar vidare att staten trots flera reformer fortfarande har en bred flora av anställningsstöd, varav flera i utvärderingar visat sig vara mycket ineffektiva. För att effektivisera systemet bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. Fokus bör vara på att utveckla nystartsjobben, som har visat sig vara den effektivaste formen av stöd. Nystartsjobben bör ersätta andra mindre effektiva stöd, med undantag för de stöd som berör personer med funktionsvariation. På sikt anser jag att andelen anställningar med subventionerade medel bör minska.

Jag anser därmed att regeringen bör se över möjligheten att effektivisera dagens olika anställningsstöd i enlighet med det som anförs ovan.

7. Granskning och kontroll av insatser, punkt 3 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amløh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 74 och 87–90,
bifaller delvis motion

2025/26:1225 av Johan Andersson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion

2025/26:253 av Nima Gholam Ali Pour (SD).

Ställningstagande

Alla som kan arbeta ska arbeta, och den som behöver hjälp att komma i arbete ska få det. För den som har en svagare ställning på arbetsmarknaden kan subventionerade anställningar vara en bra insats för att skapa varaktig sysselsättning. De subventionerade anställningarna måste dock användas klokt då varje förslösad skattekrona är en stöld från folket.

Vi har länge varnat för risken att oseriösa och kriminella företag drar nytta av systemet med subventionerade anställningar, vilket leder till ett omfattande slöseri med skattepengar och snedvridning av hela branscher som riskerar att slå ut seriösa företag. I förlängningen skadar det också tilltron till arbetsmarknadspolitiken. Läckaget inom systemet måste få ett slut. Vi välkomnar det arbete som pågår på området, men anser till skillnad från utskottet att fler åtgärder behöver vidtas.

Därför anser vi att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Utöka kraven på och kontrollen av företag som mottar lönesubventioner.
- Stoppa fusket när det gäller användningen av de subventionerade anställningarna.
- Införa att krav på kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna.
- Införa att beslut om nystartsjobb ska föregås av en arbetsmarknadsprövning.
- Omedelbart pausa alla nya beslut om nystartsjobb i väntan på att tillräckliga kontrollmekanismer finns på plats.

8. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amloh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 11, 21, 22 och 24, bifaller delvis motion

2025/26:1571 av Heléne Björklund m.fl. (S) och avslår motionerna

2025/26:252 av Martin Westmont (SD),

2025/26:1061 av Peder Björk m.fl. (S),

2025/26:1569 av Heléne Björklund m.fl. (S),

2025/26:1728 av Lili André och Camilla Rinaldo Miller (båda KD) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2501 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ludvig Ceimertz (båda M),

2025/26:2891 av Lars Beckman och Marlène Lund Kopparklint (båda M) och 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingens fysiska närvaro är oerhört viktig för att människor med olika behov ska få det stöd de behöver för att komma i arbete. Närvaron är också en förutsättning i upprätthållandet av ändamålsenliga arbetsgivarkontakter och samverkan med kommunerna. Arbetsförmedlingen bör vidare förstärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar där människor gått länge utan jobb. Med stärkt kapacitet och en bättre samverkan med kommuner och idéburen sektor kan Arbetsförmedlingen se till att fler tar sig vidare till jobb och egen försörjning. Till skillnad från utskottet anser vi att regeringen inte gör tillräckligt för att se till att arbetssökande runt om i landet har tillgång till Arbetsförmedlingen. Vi anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att se till att Arbetsförmedlingen har förutsättningar att ha en god fysisk närvaro i hela landet och att stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar.

Det är också angeläget att myndigheten får ökat utrymme och en flexiblere möjlighet till resursanvändning för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Det behövs även en tydligare uppföljning över åren kring hur Arbetsförmedlingen använder anslagna medel. Vi vill därmed se en ny princip för flexiblere resursanvändning av Arbetsförmedlingens anslag: en princip som innebär att Arbetsförmedlingen under innevarande budgetår utifrån en prognos över resursutnyttjandet får möjlighet att omfördela resurser. Om prognosen visar stor risk för att de tilldelade medlen inte kommer att kunna utnyttjas ska Arbetsförmedlingen kunna prioritera om till aktiva insatser. Det kan t.ex. handla om att kunna finansiera utbildningar och insatser som kommunerna kan anvisa lämpliga arbetslösa till. Vi beklagar att utskottet inte delar vår bedömning och anser att regeringen bör möjliggöra en flexiblere användning av Arbetsförmedlingens anslag i enlighet med det anförda.

När det gäller vägen framåt ställer vi oss vidare kritiska till att upprätthålla höga nivåer av anvisningar till privata matchningsföretag. Privata aktörer kan även framgent vara ett komplement, men på ett principiellt plan anser vi att en betydande del av förmedlingen av jobb bör återgå till att bedrivas i Arbetsförmedlingens egen regi, med större fokus på rustande insatser. Vi socialdemokrater föreslog också i vår budget för 2026 att medel från matchningstjänsten Rusta och matcha skulle omfördelas till andra insatser. De nuvarande strukturerna behöver ses över på djupet, och till skillnad från utskottet anser vi därför att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att utvärdera LOV-systemets resultat och effekter kopplat till den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

9. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2025/26:252 av Martin Westmont (SD),

2025/26:1061 av Peder Björk m.fl. (S),

2025/26:1569 av Heléne Björklund m.fl. (S),

2025/26:1571 av Heléne Björklund m.fl. (S),

2025/26:1728 av Lili André och Camilla Rinaldo Miller (båda KD) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2501 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ludvig Ceimertz (båda M),

2025/26:2891 av Lars Beckman och Marlène Lund Kopparklint (båda M) och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 11, 21, 22 och 24.

Ställningstagande

Centerpartiet har under lång tid drivit på för att den arbetsförmedlande delen av Arbetsförmedlingen på sikt ska avvecklas. Reformeringen har kommit halvvägs och nu finns ett system där fristående aktörer snabbt kan förmedla jobb till arbetssökande eller lägga upp en plan för studier. Det är dock många steg kvar innan reformen är klar, inte minst när det gäller att fokusera resurser och incitament på de som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Dessvärre har den nuvarande regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att till viss del återta ansvaret för matchning. Det är en mycket oroande utveckling och riskerar att få stora negativa konsekvenser. Vad regeringen i stället borde göra är att renodla uppdelningen så att Arbetsförmedlingen står för den övergripande myndighetsutövningen medan de fristående företagen har hand om det praktiska matchningsarbetet. Till skillnad från utskottet anser jag att regeringen måste vidta åtgärder för att värna och utveckla den påbörjade reformeringen av Arbetsförmedlingen. I detta arbete behöver både samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna samt mellan kommunerna och de fristående aktörerna tydliggöras. Vidare behöver kommunerna ges incitament att samverka med de fristående aktörerna. Jag anser därmed att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa den fortsatta reformeringen av Arbetsförmedlingen i enlighet med det jag anført ovan.

Arbetsförmedlingen bör finnas kvar, men framför allt för att säkra lokal närvaro och samordning i hela landet, samverkan med kommuner, andra myndigheter och civilsamhället samt för myndighetsutövning, såsom kontroll och uppföljning. Jag anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro i hela landet i enlighet med det ovanstående.

10. Samhall, punkt 6 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amløh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 14–17 och avslår motionerna

2025/26:1373 av Peter Hedberg m.fl. (S) och

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Samhall spelar en viktig roll i att främja social inkludering och mångfald på arbetsmarknaden och i samhället som helhet. Samhalls verksamhet är i stora delar bra, men det har också riktats kritik bl.a. från Riksrevisionen om att Samhall har låtit affärsperspektivet väga för tungt på bekostnad av det mänskliga perspektivet. Vi välkomnar att Samhalls uppdrag har utretts i syfte att öka kvaliteten hos Samhall och noterar bl.a. förslaget om en årlig uppräknings av Samhalls merkostnadsersättning. Det finns ett antal punkter i Samhallutredningens förslag där vi i nuläget ställer oss kritiska, men där vi behöver invänta eventuella förslag från regeringen för att ta ställning till helheten. Det handlar bl.a. om förslaget att minska antalet lönetimmar i skyddat arbete och att införa en s.k. förstärkt introduktionsperiod i dess nuvarande konstruktion.

Affärsmässigheten är en central aspekt i alla former av företagsverksamhet. När det gäller Samhall är det dock tydligt att det behövs en bättre balans där ett större fokus läggs på att skapa meningsfulla och utvecklande arbeten för de anställda. Att se över organisationsformen för Samhall är en fråga som vi länge har drivit och vi beklagar att regeringen inte lät den frågan ingå i Samhallutredningens uppdrag.

För att effektivisera stödet och inkluderingen av personer med funktionsnedsättningar på arbetsmarknaden är det vidare nödvändigt att informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall förbättras. Det är också viktigt att Samhalls interna informationsdelning förbättras då det har förekommit att arbetstagare som har omplacerats inte har fått sina behov av arbetsanpassning tillgodosedda. Liksom utskottet har vi noterat utredningsförslaget om att Arbetsförmedlingen bl.a. ska få lämna uppgifter om en enskilds personliga förhållanden till Samhall utan hinder av sekretess. Detta är ett steg i rätt riktning, men vi anser inte att det är tillräckligt.

När det gäller den fortsatta utvecklingen av Samhall anser vi till skillnad från utskottet att regeringen inom ett antal områden bör vidta ytterligare åtgärder enligt följande:

- Se över utformningen av merkostnadsersättningen i syfte att göra den flexiblare och därmed ge bättre förutsättningar att möta varje arbetstagares individuella behov.
- Verka för att Samhall i större utsträckning tar hänsyn till arbetstagares individuella förutsättningar.
- Verka för ett bättre informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och Samhall.
- Tillsätta en utredning i syfte att se över huruvida Samhall har en ändamålsenlig organisationsform.

11. Samhall, punkt 6 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och
avslår motionerna

2025/26:1373 av Peter Hedberg m.fl. (S) och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 14–17.

Ställningstagande

Arbetsmarknadsinsatser, oavsett för vilka de är ämnade, måste leverera goda resultat för målgruppen och får inte leda till osund konkurrens. Samhalls uppdrag är att skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med en

funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är en viktig uppgift som måste göras på rätt sätt.

Det har länge funnits behov av en översyn för att säkerställa att Samhall driver en effektiv funktionshinderspolitik som är ändamålsenlig för den målgrupp grunduppdraget berör. Jag välkomnar därför den översyn som nu har gjorts av den s.k. Samhallutredningen.

Ur mitt perspektiv är det dock viktigt att Samhall utifrån sina förutsättningar bidrar till ett bra företagsklimat i Sverige. Jag anser därför att regeringen bör ta initiativ till en översyn som också tar fasta på hur osund konkurrens kan undvikas samt hur Samhall kan medverka till att utveckla och kompetensförsörja den reguljära arbetsmarknaden.

12. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Sofia Amløh (S) och Jonathan Svensson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 27 och 28 samt avslår motionerna

2025/26:627 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:628 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,

2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD),

2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S),

2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 7,

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 5,

2025/26:1633 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1791 av Borian Åberg (M),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 20 och

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Arbetslöshetsförsäkringen är en viktig omställningsförsäkring vars grundläggande funktion är att se till att den som förlorar jobbet inte också blir fattig. Vid sidan av att vara en trygghet i vardagen motverkar arbetslöshetsförsäkringen också att löner pressas nedåt och den spelar en viktig roll i att stabilisera samhällsekonomin i kriser. Vår ambition är att Sverige ska ha en välfärd i absolut världsklass, och i detta ingår att vi har en stark arbetslöshetsförsäkring.

Reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen är nu fullföljd av regeringen. Vi är positiva till övergången från arbetsvillkor till inkomstvillkor, men det finns olika delar i reformen som vi ser som problematiska och som vi har starka invändningar emot. I vårt budgetförslag för 2026 motsätter vi oss den nya brantare avtrappningen i arbetslöshetsförsäkringen och vill justera tak- och ersättningsnivåerna i försäkringen. I denna del hänvisar vi till vårt särskilda yttrande i betänkande 2025/26:AU2.

Utöver detta har vi kritik mot den avsaknad av transparens som präglade regeringens arbete med reformen. Det har inte varit möjligt för oss att räkna på de statsfinansiella effekterna av reformens olika delar. Den ekonomiska tryggheten behöver stärkas, inte minst för de äldre på arbetsmarknaden och för barnfamiljer, och likaså jämställdheten. Det bör omgående sammanställas en fördelningsprofil som visar vilka effekter som reformen får sett till både inkomstgrupper och kön.

Vi anser därför att regeringen bör analysera konsekvenserna av den nya arbetslöshetsförsäkringen för att säkerställa att eventuella negativa effekter kan åtgärdas. Vi anser också att regeringen bör utreda effekterna av att den förlängda ersättningsperioden för barnfamiljer har tagits bort ur arbetslöshetsförsäkringen.

13. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 20 och avslår motionerna

2025/26:627 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:628 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,

2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD),

2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S),

2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 7,

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 5,

2025/26:1633 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1791 av Boriana Åberg (M),

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 27 och 28 samt

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att arbetslöshetsförsäkringen fokuserar på omställning, uppmuntrar till rörlighet och underlättar för människor att snabbt byta arbete. Som utskottet konstaterar är reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen nu på plats. Jag är liksom utskottet positiv till övergången från arbetsvillkor till inkomstvillkor, men jag anser att arbetslinjen bör ges ännu tydligare genomslag i försäkringen än vad utskottet tycks göra. I linje med Centerpartiets budgetförslag för 2026 anser jag att takbeloppen bör ändras och avtrappningen göras brantare.

När det gäller möjligheten att studera med arbetslöshetsersättning på deltid är den ett undantag och bör även vara det. Det är enligt min mening samtidigt angeläget att påbörjade studier kan fullföljas och inte hindras i den mån arbetslinjen kan upprätthållas. Till skillnad från utskottet anser jag därmed att regeringen bör utreda möjligheterna för arbetssökande att, med bibehållen ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidsstudier som inte begränsar deras möjligheter att ta ett nytt arbete.

14. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 3 och avslår motionerna

2025/26:627 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:628 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,

2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD),

2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S),

2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 7,

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 5,

2025/26:1633 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S),

2025/26:1791 av Boriana Åberg (M),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 20 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 27 och 28.

Ställningstagande

Reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen är nu fullföljd av regeringen. Jag är liksom utskottet positiv till övergången från arbetsvillkor till inkomstvillkor, men till skillnad från utskottet och i linje med Miljöpartiets budgetförslag för 2026 är jag negativ till den nya brantare avtrappningen av ersättningsnivån.

När det gäller nyexaminerade studenter gäller i dag att de inte har någon rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen om de inte har arbetat innan eller vid sidan av sina studier. Detta skapar en otrygg ekonomisk situation för många studenter som alltså behöver ha säkrat en anställning redan innan de har tagit examen för att inte riskera att stå helt utan inkomst när deras rätt till studiemedel upphör. För att studenter ska kunna fokusera på att avsluta sin utbildning och därefter hitta ett jobb som motsvarar utbildningen menar jag att det är angeläget att de har vissa marginaler i sitt jobbsökande. Till skillnad från utskottets uppfattning anser jag därmed att studier under vissa omständigheter bör kunna grunda rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Med det anförda anser jag att regeringen bör vidta åtgärder för att införa en tidsbegränsad rätt till arbetslöshetsersättning för nyexaminerade studenter som söker jobb.

Särskilda yttranden

1. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Vänsterpartiets linje är att all förmedlingsverksamhet bör återgå till att bedrivas i offentlig regi utan vinstintresse och att alla medborgare måste garanteras likvärdigt stöd från Arbetsförmedlingen oavsett var i landet man bor. Vänsterpartiet föreslog därför ett kraftigt ökat tillskott till Arbetsförmedlingen för budgetåret 2026.

Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av statens budget för 2026 har jag inte möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslaget. Jag står naturligtvis bakom Vänsterpartiets budgetförslag och hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkande 2025/26:AU2.

2. Arbetsförmedlingen, punkt 5 (MP)

Leila Ali Elmi (MP) anför:

Kombinationen av privatiseringar, nedskärningar och detaljstyrning när det gäller Arbetsförmedlingen har fått mycket negativa effekter på myndigheten, och den lokala närvaron har minskat drastiskt, något som bl.a. försvårat matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare.

För att stärka Arbetsförmedlingens lokala närvaro föreslog Miljöpartiet ökade medel till myndigheten för budgetåret 2026. Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av statens budget för 2026 har jag inte möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslaget. Jag står naturligtvis bakom Miljöpartiets budgetförslag och hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkande 2025/26:AU2.

3. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Av utgiftsområdesmotion 2025/26:3167 (V) framgår att Vänsterpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen i sin helhet bör ha en annan inriktning. För att påbörja arbetet med en förbättring av arbetslöshetsförsäkringen föreslog Vänsterpartiet en förstärkning av medlen på området för budgetåret 2026.

Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av statens budget för 2026 har jag inte möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslaget. Jag står naturligtvis bakom Vänsterpartiets budgetförslag och hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkande 2025/26:AU2.

4. Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (SD)

Magnus Persson (SD), Ann-Christine Frohm (SD), Sara Gille (SD) och Mats Arkhem (SD) anför:

Vi har under mandatperioden haft många förslag om arbetsmarknadspolitiska insatser och program, med det tydliga målet att individen ska få en reguljär anställning. I stället för subventionerade anställningar vill vi fokusera på arbetsplatsnära utbildningsinsatser; bl.a. vill vi skapa förutsättningar för parterna att bygga en modell för lärlingsanställningar.

Vidare har vi länge drivit frågan om en statlig, avgiftsfri arbetslöshetsförsäkring som finansieras solidariskt via skattemedel och omfattar alla löntagare i Sverige. Den nya arbetslöshetsförsäkringen är ett steg i rätt riktning, men mer kan göras för att förbättra arbetslöshetsförsäkringen.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla och driva en effektiv och hållbar arbetsmarknadspolitik, inklusive en förstärkt arbetslöshetsförsäkring, i kommande politiska samarbeten och återkommer således till dessa frågor i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:252 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en lagändring för att möjliggöra för kommuner att verka som leverantörer åt Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:253 av Nima Gholam Ali Pour (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en revidering av förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i syfte att fackförbund inte ska kunna yttra sig till Arbetsförmedlingen om arbetsplatser där fackförbunden inte har någon närvaro och insyn när någon anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program eller en insats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:627 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för en skälig och rättvis arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:628 av Jamal El-Haj (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för en modern och fungerande arbetslöshetsförsäkring för att stärka den svenska modellen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningsnivåerna bör indexeras och justeras i enlighet med inflationen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:846 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att kartlägga behov och förutsättningar för framtidens utbildning och ett lärande arbetsliv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma underlag och avgränsningar för ett löpande datainsamlingsuppdrag, inom ramen för Arbetsmarknadsdepartementets och Klimat- och näringslivsdepartementets områden, till SCB relaterat till organiseringen av arbete i ekonomin, implementeringen av nya

teknologier och företags kompetensförsörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett observatorium för nya affärsmodeller som arbetar med att löpande samla in data och bygga kunskap om organiseringen av arbete och framväxten av nya typer av affärsmodeller i ekonomin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:927 av Blåvitt Elofsson och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återupprätta ett samordningsforum som skulle fungera som ett nav och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:971 av Camilla Rinaldo Miller (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändringar i lagen om arbetslöshetskassor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1061 av Peder Björk m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan utveckla kommunernas roll som aktörer i arbetsmarknadspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1196 av Magnus Resare (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att framhålla taxiföraryrket som ett attraktivt insteg i arbetslivet, särskilt för unga och utrikesfödda, genom att lyfta fram yrkets roll i arbetsmarknadsintegration och självförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1224 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den subventionerade anställningsformen nystartsjobb och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1225 av Johan Andersson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad kontroll av nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra utformningen av nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1257 av Inga-Lill Sjöblom (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kompetensutveckling och vidareutbildning inom den gröna omställningen för att underlätta yrkesväxling till bristyrken och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1371 av Amalia Rud Stenlöf m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en aktiv arbetsmarknadspolitik samt en stärkt kompetensförsörjning i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1372 av Peter Hedberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda villkoren för anställda inom Samhall som är äldre och har en funktionsvariation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1373 av Peter Hedberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med nödvändiga förslag på förändringar gällande Samhall och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1381 av Marcus Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över den brantare avtrappningen i a-kassan för att stärka inkomstbortfallsprincipen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1532 av Emma Ahlström Köster (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utredningen bör innefatta att säkerställa att det alltid lönar sig för individen att arbeta längre och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta kompetensförsörjningen i välfärden och andra bristyrken när incitament för senior arbetskraft utformas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1537 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra jämbördiga regler för gränspendlare vid uppsägning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till stånd en mer rättvis a-kassa för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1569 av Heléne Björklund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att ta emot och publicera jobbannonser på samtliga nordiska språk, oavsett i vilket land arbetsgivaren finns, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1570 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta en försöksverksamhet i en mindre region, exempelvis Blekinge, med en mer regionaliserad arbetsmarknadspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1571 av Heléne Björklund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att Arbetsförmedlingen finns tillgänglig i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en aktiv arbetsmarknadspolitik för full sysselsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av arbetsmarknadsinsatser i Skåne och södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att integrera arbetsmarknadsregionerna i Öresundsregionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en stark arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1633 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ersättning från a-kassan ska kunna indexeras i linje med inflationen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1635 av Markus Kallifatides och Karin Sundin (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ersättning från a-kassan ska kunna indexeras i linje med inflationen eller löneökningstakten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1728 av Lili André och Camilla Rinaldo Miller (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga ner Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en myndighet för analys, resursfördelning, kvalitetskontroll och uppföljning av arbetsmarknadspolitiken, medan utförandet sker genom kommuner och kompletterande aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1791 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera regelverket för a-kassan så att personer som självmant säger upp sig utan särskild anledning inte ska ha rätt till ersättning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1806 av Aida Birinxhiku m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka arbetsmarknaden för unga i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1813 av Aida Birinxhiku (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell inriktning för artificiell intelligens (AI) till gagn för arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1894 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för geografisk rörlighet på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2113 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en översyn av gällande regelverk och lagar i syfte att förbättra årsrikas villkor på arbetsmarknaden och möjliggöra fortsatt arbete efter generell pensionsålder för den som så önskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2314 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra för seniorer att kunna fortsätta på arbetsmarknaden

även efter ordinarie pensionsålder om man så vill, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2315 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utreda villkoren på arbetsmarknaden för att byta jobb mitt i livet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2316 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en översyn av upphandlingsförfarandet i fråga om arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2437 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för ungdomar som hamnar snett i samhället att i stället för institutioner och skolor få pröva på arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter att ge fler ungdomar utbildning genom att lära sig yrket praktiskt i stället för genom teoretiska studier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2501 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ludvig Ceimertz (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att låta en fristående aktör få överta Arbetsförmedlingens roll kring uppföljning och utvärdering av upphandlade tjänster och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2676 av Johan Büser och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa en långsiktig och samordnad plan för kompetensförsörjning till den gröna industrins framväxt i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd att kunna återgå i eller få arbete och tillkännager detta för regeringen.

*2025/26:2891 av Lars Beckman och Marlène Lund Kopparklint
(båda M):*

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få fler utrikesfödda i arbete snabbare genom bättre matchning mellan arbetsgivare och arbetssökande via privata aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett flyttbidrag till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa reformeringen av Arbetsförmedlingen i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens fortsatta reformering och lokala närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar som tar fasta på hur osund konkurrens kan undvikas samt hur företaget bättre kan medverka till att utveckla och kompetensförsörja den reguljära arbetsmarknaden, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvidga införandet av etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att effektivisera dagens olika anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för arbetssökande att fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidstudier som inte begränsar deras möjlighet att ta nytt arbete med bibehållen ersättning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att kartlägga behov och förutsättningar för framtidens utbildning, arbete och ett lärande arbetsliv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3258 av Camilla Brunsberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt stärka lärlingsutbildningar och yrkesintroduktioner i samarbete med näringslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att göra det enklare för företag att anställa unga genom sänkta anställningströsklar och minskad regelbörda och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner och regioner ökade möjligheter att använda ungdomsanställningar i välfärden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka matchningen mellan Arbetsförmedlingen, skolan och näringslivet för att fånga upp unga tidigt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3321 av Leila Ali Elmi (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omställningsstödet säkerställs genom tillräckliga resurser för god kompetensförsörjning och indexregleras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3462 av Lili André och Hans Eklind (båda KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att folkhögskolans roll i arbetsmarknadspolitiken bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram färdplaner för att utveckla näringsverksamheter och arbetstillfällen för en cirkulär ekonomi över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3584 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en aktiv och inkluderande arbetsmarknadspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå vakt om den svenska modellen och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tredubbla antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att styra mot ett mer jämställt utbud av arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmarknadsutbildningarna ska anpassas utifrån regionala behov och att utbudet och inriktningen ska tas fram regionalt i samverkan med näringsliv, kommuner och parterna på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell plan för en bättre fungerande kompetensförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar att ha god fysisk närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utformningen av merkostnadsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Samhall ska ta större hänsyn till arbetstagares individuella förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett bättre informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och Samhall och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att se över huruvida Samhall har en ändamålsenlig organisationsform och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny princip för flexiblare resursanvändning av Arbetsförmedlingens anslag och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen ska stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn i syfte att utvärdera LOV-systemets resultat och effekter kopplat till den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att tillvarata möjligheterna med AI på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda effekterna av att den förlängda ersättningsperioden för barnfamiljer tagits bort ur a-kassan och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kraven på och kontrollen av företag som mottar lönesubventioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa fusket inom de subventionerade anställningarna och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om nystartsjobb ska föregås av en arbetsmarknadsprövning och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omedelbart pausa alla nya beslut om nystartsjobb i väntan på att tillräckliga kontrollmekanismer finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3758 av Lina Nordquist (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för seniorer att vara kvar i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge nyexaminerade studenter rätt till a-kassa och tillkännager detta för regeringen.